

ŽELEZAR

JESENICE, 5. junija 1965
LETO VII

Poštnina plačana v gotovini
Številka 23

Nov brusilni stroj na Javorniku

Proizvodnja kvalitetnih jekel zahteva poleg valjanja še druga dela. Eno takih del je čiščenje polizdelka, oziroma odstranjevanje površinskih napak, kar moramo opraviti z brušenjem na brusilnih strojih. Doslej smo čistili površino le z ročnimi rafama brusilnimi stroji. Število strojev se je večalo vzporedno z večjo proizvodnjo jekla, pri katerem zahtevajo kupci vse večjo čistočo.

Storilnost je odvisna od čistoče jekla, preseka brušne gredice in teže. Ob upoštevanju vseh teh činiteljev je dosežena proizvodnja z 950 kg/8 ur na moža. Kljub povečanju strojev je brušenje gredic predstavljalo ozko grlo. Delo je bilo tudi zelo naporno. Razen tega je pri rafama strojih problematično vprašanje odprave napak. Vodstvo obrata je zadevo z odpravevanjem rešilo le delno z odplakovanjem.

Vse to je narekovalo vodstvu obrata, da je treba poiskati ustrezno rešitev za odstranitev pomanjkljivosti. Iz podatkov, ki smo jih dobili v strokovnem merilu, smo se odločili za nakup brusilnega stroja pri podjetju »Centromaskin« v Göteborgu na Švedskem, ki take stroje za brušenje gredic in platin izdeluje. Dolžina brušene gredice je odvisna od vrste stroja. Tako izdelujejo stroje za dolžine 2 m, 4 m, 4,6 m in 5,1 m.

Lani so v že omenjeni tovarni izdelali stroj za brušenje gredice, dolge 12 m. Takšnih strojev ob upoštevanju na možno dolžino čiščenja je v Evropi preko 200. Še prej, preden smo delavskemu svetu železarne predlagali nakup stroja, smo si ga ogledali v Železarni Ravne, kjer obratuje že od leta 1962. Radi bi se prepričali o dejanskih dosežkih stroja. Na osnovi gradiva, ki smo ga imeli na razpolago, je podjetje odobrilo nakup stroja za brušenje gredic. Podpisana je bila pogodba in ob novem letu smo stroj že dobili. Stroj je bil dobavljen skupaj z ostalo mehanizacijo. Začeli smo z montažo stroja. Stroj je montiral domači strokovnjak Jože Beguš, ki je svoje delo odlično opravil in je celo inozemski monter g. Strasser izjavil, da je bila montaža stroja odlična.

Nismo pozabili tudi na strokovno izobraževanje delavca, ki je bil določen za delo pri novem stroju. Z Železarno Ravne smo se dogovorili in nato poslali tja na prakso sodelavca Stanka Dolinarja.

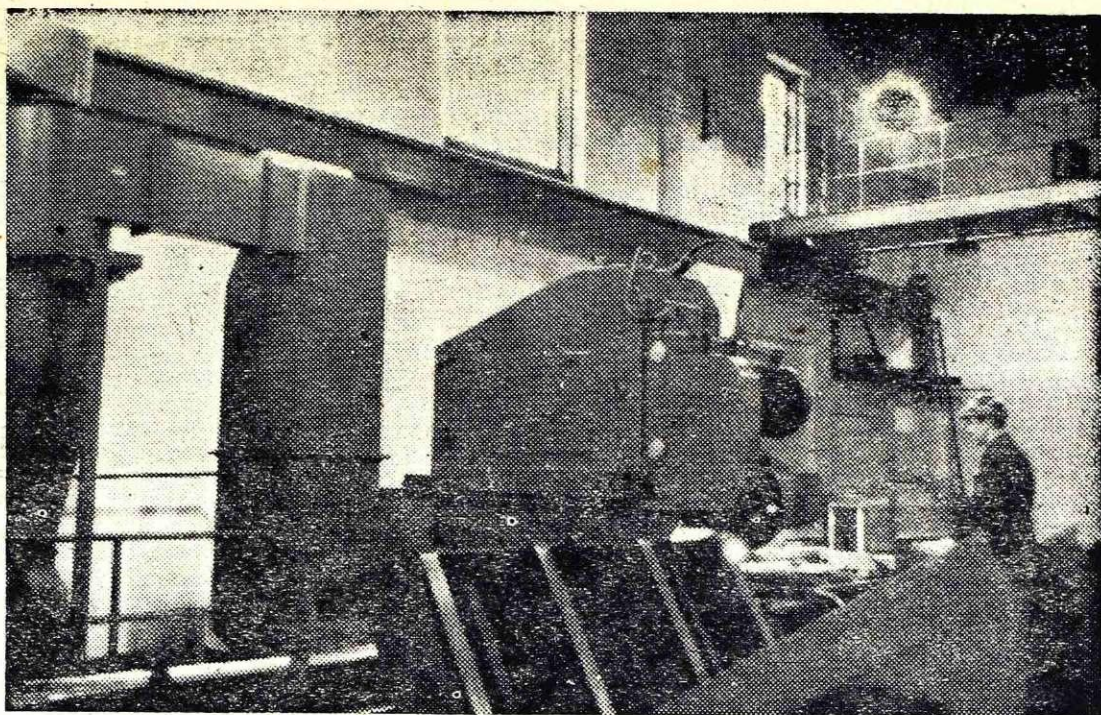
Stroj, na katerem lahko brusimo gredice, dolge štiri metre, je pričel poizkusno obratovati v marcu. Stanko Dolinar, ki je že znal upravljati s strojem, je takoj pričel s poučevanjem ostalih sodelavcev, tako da stroj že obratuje na tri izmene.

Brusilni stroj je opremljen z vsemi ostalimi napravami, in sicer z napravo za nakladanje, obračalno napravo, razkladalno in odpravevalno napravo. Fizičnega dela pri tem stroju ni več, pač pa je potrebna le velika pozornost. Vsa regulacija za pogon stroja je med seboj popolnoma sinhronizirana. Celotno delo je vezano na točno določen vrstni red. Stroj ne začne obratovati prej, dokler ni vključena tudi odpravevalna naprava. Z delom pričnemo šele tedaj, ko je delavec zaščiteno pred prahom.

Firma, ki dobavlja takšne stroje, je glede proizvodnosti zagotovila, da je možno pri kvadratu 140 mm doseči 7 t v 8 urah. Na našem stroju, ki je 218. po vrstnem redu izdelave, smo že dosegli pri kvadratu 116 mm 15 ton/8 ur. Stroj še vedno poizkusno obratuje, vendar se vsi trije sodelavci, Dolinar, Štajer in Debevc, zavedajo, da je potrebno za vloženo investicijo čimveč vračati.

Investicija, ki po obsegu v primerjavi z valjarnami na Beli predstavlja le malenkost, jasno nakazuje, da je treba vlagati sredstva za nabavo najmodernejših strojev.

Zdravko Črv

Nov brusilni stroj za brušenje gredic v obratu Javornik I.

V šamotarni so razpravljali o proizvodnih problemih

Na zadnjem zasedanju delavskega sveta DE, koncem maja, so v šamotarni obravnavali proizvodne in finančne probleme in izvolili tudi nove predsednike komisij in predsednika DS DE za naslednjo mandatno dobo.

Za predsednika DS DE je bil ponovno izvoljen tov. Rus, za predsednike komisij pa Hilmiya Brdar, Marica Markič in Jože Stare.

Pred volitvami novih članov in predsednikov komisij, je tov. Rus kritično ocenil dosedanje delo komisij, ki prav zaradi nedelavnosti predsednikov niso bile aktivne.

Iz poročila o proizvodni problematiki v aprilu je treba povzeti, da je bil plan presežen za 118 %, v glavnem zaradi večjih naročil suhih in specialnih mas, za potrebe jeklarne in drugih obratov železarne.

Povprečna vzdržnost ponovc je bila 9.80 šarže in v primerjavi z marcem za 0.30 šarže slabša.

Vzrok poslabšanja je zaradi izdelave kvalitetnejših jekel. V poročilu je obratovodja tudi omenil, da bodo v sestavi za to opeko postopoma skušali povečavati odstotek Al_2O_3 z namenom, da se izboljša vzdržnost poročne opeke.

Vzdržnost te opeke na elektro peči je bila povprečno 29 šarž, in sicer na mali peči 41, na veliki pa 19 šarž.

Tudi produktivnost se je povečala za 5 kg/h/moža v dejanskih in efektno izvršenih urah.

Iz finančne analize je bilo razvidno znižanje v aprilu mesecu za preko 8 milij. din, kar kaže na dobro gospodarjenje kolektiva, ne glede na to, da pa so bila pri predelavnih stroških v posameznih fazah nekatera odstopanja.

V razpravi je bilo govora o povečanju števila analiz, ki jih je opravil OTK.

Mnenje, da je istih preveč, ki je bilo izraženo od stra-

ni delovodja mlinov, je obratovodja tolmačil, da je to mnenje zmotno in, da nastaja le vprašanje, če dobljene podatke OTK znamo pravilno in pravočasno koristiti.

Pri tem je omenil tudi zadnje zasedanje komisije za jeklarne pri UJŽ v Beogradu, ki je ravno razpravljala o kvalitetnih vprašanih ognjeodpornega materiala, za katerega se postavljajo vedno ostrejša kvalitetna zahteva.

Tehnično, kakor finančno poročilo je bilo v celoti potrjeno.

V točki dnevnega reda — obratna problematika je asi- (nadaljevanje na 2. strani)

Voznikom viličarjev

V zadnjem času se vedno pogosteje pojavljajo neurednosti oziroma zelo hude napake pri upravljanju oziroma vožnji z motornimi viličarji v ali izven železarne.

Zaradi tega je nujno, da opozorim vse vodje viličarjev, ki imajo ali nimajo položenih izpitov, na naslednje:

1. Viličarja sme voziti samo voznik, ki je položil izpit za vodjo viličarja.

2. Izpit, položen pred komisijo, imenovano soglasno z ZIC, daje pravico vožnje samo za interni transport po železarni.

3. Izpit, položen pod vodstvom AMD Jesenice, s čemer pridobi voznik poklicno vozniško dovoljenje B kategorije s pripombo »vodja viličarja«, daje pravico vožnje po poti I. reda na odredeni relaciji in v internem transportu po železarni.

4. Na odredeno relacijo izven železarne sme samo viličar, ki je opremljen po cestno-prometnih predpisih (žarometi, smerokazi, zavorne luči itd.).

5. Viličar ima samo en sedež, zaradi tega varnostni predpisi strogo prepovedujejo prevažanje tujih oseb na okrovju ali celo na viličah.

6. Pred pričetkom in po opravljeni dnini je treba pregledati viličarjev krmilni mehanizem, zavore in pnevmatike.

Priporočam, da vodje viličarjev ponovno pregledajo navodila, ki so jih prejeli in upravljaajo vozila tako, kot so se naučili na tečaju. Ne velja trditev, da imajo poklicni šoferji raznih motornih vozil pravico voziti viličarja. To pa iz razloga, ker se po konstrukciji in funkcionalnosti bistveno razlikuje od navadnega cestnega vozila. Nesreče, povzročene z viličarjem, se običajno končajo s smrtnim izidom. Zaradi tega upoštevajte navodila.

Niko Bernard

Obvestilo staršem

Komisija za varstvo predšolskih otrok pri upravnem odboru otroškega vrtca na Koroški Beli obvešča starše, da bo v ponedeljek, 7. junija, v domu upokojencev na Javorniku razgovor o problemu otroškega varstva na področju Javornika. Starše prosimo, da se razgovora udeležijo in s tem prispevajo k rešitvi tega vprašanja.

37 let član gasilskega društva železarne Jesenice

V četrtek, 27. maja, so se zbrali v gasilskem domu gasilci naše železarne in se na prisrčen način poslovili od dolgoletnega sodelavca Trampuža, ki odhaja te dni po 43 letih dela v železarni v zasluženem pokoj.

Rojen je bil 1907. leta v delavski družini in še ni bil 15 let star, ko je že moral prijeti v tovarni za trdo in težko delo. Poznamo ga kot dobrega, vestnega, skromnega v vsem in tovariškega sodelavca. Kot tak se je že pred 37. leti vključil v gasilske vrste

in sodeloval do 1937. leta kot prostovoljni gasilec, od takrat naprej pa kot poklicni gasilec. Sodeloval je v neštetihi gasilskih in reševalnih akcijah in bil povsod uspešen in iznajdljiv. Uspešno je opravljal razne gasilske dolžnosti in funkcije ne le v železarni,

ampak tudi drugje. Gasilska zveza SRS ga je odlikovala za njegovo delo v gasilstvu z gasilskimi odlikovanji II. in III. stopnje. Poleg priznanj za dolgoletno službovanje v gasilstvu pa je prejel tudi druga priznanja in odlikovanja.

Ne poznamo ga samo kot zaslužnega gasilca, ampak ga poznajo kot tovariša tudi tisti, ki so se učili šoferske stroke, saj z veseljem posreduje svoje bogato znanje in izkušnje vsakomur.

V imenu poklicnega industrijskega gasilskega odreda Železarne Jesenice sta se mu predsednik društva dr. Milan Čeh in poveljnik tov. Gregor Novak zahvalila za njegovo dolgoletno nesebično in humano delo ter mu zaželela še mnogo srečnih let v zaslužnem pokoj. Tem željam se pridružujemo in želimo, da bi se še mnogokrat srečali v življenju kot tovariši in prijatelji.

—za—

Razpravljali so...

(Nadaljevanje s 1. str.)

stent za vzdrževanje omenil slabo čiščenje strojev, dočim je problem mazačev sedaj nekako zadovoljivo rešen. Omenil je tudi, da bodo prevozne vozičke popravljali v mehanični delavnici, ker obratni ključavničarji ne zmorejo vseh popravil.

Asisten za proizvodnjo je navedel podatke o boljšem izkoriščanju strojnih kapacitet, niso pa še doseženi dobri rezultati.

Pri zasledovanju proizvodnje po posameznih agregatih in mlinih z namenom, da se preide na čim bolj individualno nagrajevanje, je zaletiti precejšnja odstopanja, ki pa so zgolj organizacijskega značaja. Zato predlaga, da se izboljša organizacija dela in temu problemu posveti večja pozornost.

Iz nadaljnje razprave je bilo razvidno, da se v premali meri zadoljuje za izvrševanje posameznih delovnih nalog vodilne delavce.

Osvojili so tudi predlog, da se zidarje — vzdrževalce peči prenese direktno pod kompe-

tenco asistenta, tako kot modelne mizarje, ker se smatra da sedanja organizacijska struktura ni primerna.

Razpravljalo pa se je tudi o pomanjkanju raznega materiala, ki nastane zaradi dostave naročil od strani potrošnikov, pomanjkanja delovne sile ali pa zaradi precejšnjega števila bolovanj.

aR

Gasilci so se poslovili od dolgoletnega sodelavca Trampuža, ki je 43 let delal v naši železarni

DE valjarua 2400

Plan vroče valjane pločevine izpolnjen

V valjarni 2400 so imeli 26. maja 10. redno sejo delavskega sveta delovne enote. Dnevni red je bil zelo obširen. Predsednik DS Janko Smolej je najprej poročal o volitvah članov DS EE in DSŽ, ki so bile 12. maja. Takoj za tem so opravili dopolnilne volitve članov komisij DS DE. Za predsednika kadrovske komisije so izvolili Petra Turka, disciplinske komisije Vinka Langota, za podpredsednika delavskega sveta delovne enote pa je bil izvoljen Vinko Praprotnik.

Obratovodja valjarne 2400 je seznanil člane delavskega sveta delovne enote, da so bili razen enega vsi sklepi prejšnje seje izpolnjeni. O tretjem sklepu, ki govori, da naj bi odvajali 1% in zaokrožitev odstotka po enoti izdelka v sindikalno blagajno, pa bodo morali na dnini Pintar — Praprotnik še enkrat razpravljati. Treba bo še enkrat obrazložiti, zakaj bodo ta denar odvajali v sindikalno blagajno in v kakšne namene ga bodo porabili.

Ker komisija za prehod na

skrajšani delovni čas še ni začela s svojim delom, delavski svet delovne enote meni, da je naloga komisije, da takoj začne z delom skupno z obratovodstvom. Na seji so govorili tudi o nošenju zaščitnih čelad na nekaterih delovnih mestih in naročili komisiji za varnost pri delu, da takoj analizira delovno mesto »pomočnik zakladalca«.

Tovariš obratovodja je poročal tudi o proizvodnji v maju. Plan vroče valjane pločevine je presežen, plana odpreme izdelkov pa ne bodo mogli izpolniti. Glavni delovodja adjustaže je v razpravi pripomnil, da bi morali na škarijah rezati tudi ob nedeljah kljub sklepu DS DE, da proga in adjustaža od maja do septembra ob nedeljah ne bosta obratovali. Delavski svet delovne enote se je strinjal, da bi rezali samo na enih škarijah.

Ob koncu seje je obratovodja še poročal članom DS DE, da se je na objavljeni razpis kadrovskega sektorja za delovodjo proge prijavil Ivan Kambič, ki ima vse pogoje za to delovno mesto. Člani DS DE so se s predlogom strinjali, tov. Kambič pa je z delom na tem delovnem mestu začel 1. junija.

-or

Stanko Tomić, generaini direktor Železarne Zenica

Objektivno vrednotenje dela

Uporaba načela delitve po delu je dolgoročna zadeva. V svojem razvoju odpira nove probleme, od njihovega razumevanja in temeljitega razreševanja pa je odvisno, ali se bo uveljavila hitreje ali počasneje. Med takšne probleme sodi tudi izvedba bolj sodobne organizacije dela, ki ustreza temu sistemu, bolj objektivno vrednotenje dela, izpopolnjevanje tehnologije, odkrivanje realnega odnosa do umskega in fizičnega dela, način planiranja itd. Da bi se urejanja teh vprašanj lotili s prave strani, moramo vedeti, kaj želimo doseči v proizvodnji in delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Pri vsem tem morajo prevladovati odnosi do ljudi in med ljudmi, od česar je odvisno, ali bomo storjene ukrepe razumeli in sprejeli in ali bodo spodbuda za proizvodnjo in družbeno-politično iniciativo in dejavnost vseh članov kolektiva. Ko govorimo o odnosih, mislim predvsem na odnose delavcev — uslužbenec, neposredna proizvodnja — pomožna dejavnost, raven kvalifikacije, minimalni in maksimalni zaslužek in tako dalje. To ponovno potrjuje, da je z vsako svojo pozo in vsakim svojim vidikom uporaba načela pomembna akcija, ki jo mora Zveza komunistov pazljivo spremljati, analizirati in usmerjati v pozitivno smer.

PRIMERJAJMO

REZULTATE

IN EKONOMIČNOST, NE PA FORMALISTIČNE VIŠINE DOHODKA

Orientacija, da osebni dohodki lahko naraščajo neko-

liko hitreje kakor splošna ekonomičnost in produktivnost dela, ki smo jo sprejeli pred letom dni, ni bila dovolj opredeljena in izdiferencirana in zato je v mnogih delovnih organizacijah, v ka-

terih se je začelo delo za uporabo načela delitve, podpirala vedno pričujočo težnjo, da bi dosegli boljši standard z mehaničnim zviševanjem osebnih dohodkov namesto z bolj ekonomičnim gospodarjenjem. Mnogi delovni kolektivi so napačno razlagali to orientacijo, češ da je treba »najprej urediti to, ker so naši osebni dohodki nizki« in tako so bili pravzaprav delno zaustavljeni procesi razvoja sistema delitve. Ponovno so oživele težnje po uravnilovki pod gesli »oni so nas prehiteli«, »v našem mestu je življenje dražje« in tako dalje.

V zadnjih desetih mesecih, ko so v našem gospodarstvu na splošno narasle cene raznim izdelkom, je bil eden izmed važnih razlogov podražitve tudi to, da bi po tej poti omogočili povečati dohodke. Družbene akcije, posem upravičene v zvezi s

cenami premoga in kmetijskih pridelkov, so se tako spremenile v svoje nasprotje. V železarni Zenica se je na primer dogajalo, da so razne gospodarske organizacije zahtevale zvišanje cen svojih proizvodov z izključno obrazložitvijo, da so storile to denimo zato, ker so nameravale odpraviti osebne dohodke pod 30.000 dinarjev ali ker so planirale povprečje osebnih dohodkov v znesku 58.000 dinarjev. Spričo razlik v okoliščinah gospodarjenja (svobodno formiranje cen proizvodov nekaterih panog ter plafonirane in kontrolirane cene v drugih) so takšne težnje povzročile v odnosih med kolektivi pa tudi med ljudmi velike politične probleme. Tako se je na primer v kolektivu železarne Zenica samo na koncu leta 1964 in v začetku leta 1965 podražil reprodukcijski material za 2,5 milijarde dinarjev. To pomeni, da mora delovni kolektiv železarne, ker ima cene plafonirane, z boljšim delom pridobiti 2,5 milijarde dinarjev novega dohodka, da bi plačal to zvišanje cen tistim,

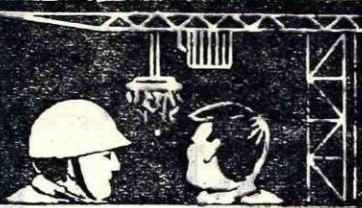
ki bodo s temi novimi cenami povečali svoje osebne dohodke, praktično na račun dela in gospodarjenja delovnega kolektiva železarne.

Mirno lahko rečem, da je to po mojem mnenju neka vrsta izkoriščanja enih kolektivov po drugih.

V tem tiči vzrok, da se deloma tudi zadnje čase zelo očitno dogaja, da se delovni kolektivi medsebojno čedalje manj primerjajo po rezultatih, produktivnosti in ekonomičnosti, vse bolj pa samo po višini osebnih dohodkov.

S tem ne mislim reči, da so v procesu delitve prevladale negativne težnje. Nasprotno, pozitivne strani tega procesa so močnejše in bolj izražene, toda zadnje čase opazamo, da subjektivne sile, predvsem Zveza komunistov, pogloma zanemarija organizirane akcije usmerjanja vseh sil kolektivov v osnovne smotre gospodarjenja. Mislim, da delajo ponekod formalistično in da pričakujejo, da bo samo uveljavljanje pravilnikov s svojim tako imenovanim zakonitim avtomatizmom uredilo probleme

Nesreče

TALILNICE MARTINARNA

Mihael Školjč, plamenski rezalec, je rezal staro železo in pri tem dobil poškodbe na glavi.

Husein Našić, jamski pomočnik, je zapenjal stisnjeni paket starega železa. Pri tem je stopil na paket, spodrsnilo mu je in poškodoval si je mezinico desne noge.

Mujo Cimiratič, topilniški pomočnik, je čistil uvozni tir k 6. SM peči. Pri tem je nenadoma omahnil v odprtino ob tiru, kjer so delali vzdrževalci in se poškodoval.

Vincenc Pirc, jamski pomočnik, je zapenjal kokile; ker mu je spodrsnilo, je padel in si poškodoval prsni koš.

Adil Avdič, jamski pomočnik, je zapenjal lijak in si pri tem poškodoval sredinec desne roke.

Čerim Mušič, jamski pomočnik, si je pri obzidavanju livne jame poškodoval prst leve noge.

ELEKTROPEČ

Marko Markovski, jamski pomočnik, je zapenjal kokile. Ko se je držal za verigo, je žerjavovodja nenadoma premaknil maček žerjava v prečni smeri livne jame, tako da je ponesrečenec padel na vročo kokilo in si opeknel desno stran lica in podlaket desne roke.

Jernej Šter, jamski pomočnik, je dobil opekline na desno oko, ko je pri šarži brizgalo jeklo.

Rudolf Drolc, jamski pomočnik, si je pri zapenjanju kokil z verigo poškodoval prst leve roke.

LIVARNA

Ivan Markizeti, pomožni strojni delavec, je hotel popraviti napako pri grabilcu. V ta namen ga je zapel za kokilni okvir, zaradi česar se je pretrgala žična vrv in grabilec je poškodoval ponesrečenca obe nogi nad kolenom, pri padcu pa si je poškodoval tudi glavo in lice pod očesom.

Stane Vidmar, kokilar — livar, je stopil s kalupnega okvirja in si pri tem izvinil desno nogo.

ŠAMOTARNA

Angela Oblak, prevažalka materiala, si je pri zapenjanju stolice poškodovala prst na roki.

Šefik Seferović, dovažalec opeke, si je pri nakladanju opeke poškodoval palec desne roke.

Božo Pančur

VALJARNE JAVORNIK I

Milan Pogačnik, vezač, je brusil železne palice z ročnim brusilnim strojem. Izbrušena palica mu je padla na desno nogo in mu lažje poškodovala stopalo.

Francu Brajerju, vodilnemu valjavcu, je škajja brizgnila na stopalo desne noge.

Anton Stancar, pomočnik pri progi, si je pri valjanju okroglega železa opeknel komolec desne roke.

Stanku Trojarju, vlačilcu vročega valjanega železa, je na vročem železu spodrsnilo. Pri padcu si je opeknel desno roko.

Ivana Žvana je brizgajoča škajja opekla na desno nogo.

Janez Smolej, valjavec na progi 340, se je pri valjanju ploščatega železa opeknel na desno nogo.

Franc Prešeren, pomočnik na progi 340, se je pri valjanju ploščatega železa opeknel na desno nogo.

JAVORNIK II

Muhamed Hodžič, delavec v skladišču platin, si je pri prebiranju platin poškodoval palec desne roke.

VALJARNA 2400

Filip Ravnik, pomožni delavec, si je pri zapenjanju bram poškodoval drugi prst leve roke.

ŽIČNA VALJARNA

Ignac Razinger, delavec pri odpremi, je zapenjal jeklene palice in si pri tem poškodoval desno nogo.

Franc Svetina

Tekmovanje za okrasitev volišč

12. maja smo v naši železarni izvolili nove člane delavskih svetov po delovnih enotah in delavskega sveta železarne. Ob tej priliki je tovarniški komite ZMS razpisal tekmovanje za okrasitev volišč. Posebna ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali Tomaž Oven, predsednik Občinskega komiteja ZMS Jesenice, Marjan Žitnik, predsednik tovarniškega komiteja ZMS železarne in Janez Kavčič, predsednik društvene komisije pri TK ZMS,

si je ogledala vsa volišča. Po posebnem ocenjevalnem sistemu, kjer so upoštevali urejenost volišča in pa odstotek oziroma udeležbo mladih volivcev na volitvah, je največ točk dosegel aktiv PROMETA, in sicer 299. Le točko manj so nabrali mladinci z JAVORNIKA III. Še za pol točke je zaostal JEKLOVLEK, nato pa sledijo CEVARNA, ELEKTRO-DELAVNICA, KONSTRUKCIJSKA DELAVNICA, ŽEB-LJARNA, ŠAMOTARNA itd.

Poseben tečaj za vodje viličarjev

S potrditvijo investicijskega programa v letu 1960 je bila obdelana smer razvoja notranjega transporta po posameznih ekonomskih enotah. Prvi dve slovenski tovarni »Indos« in »Litostroj« sta v celoti osvojili proizvodnjo motornih viličarjev raznih kapacitet. Zaradi tega je bila podana možnost uvedbe in nabave sodobnih transportnih sredstev, pri katerih motorni viličarji v ekonomskem in tehniškem smislu zavzemajo prvo mesto.

Število viličarjev nenehno narašča. Posamezne ekonomske enote jih rade vključujejo v svoj tehnološki proces, saj pri tem prihranijo določeno število delavcev in težaško delo. Tako je nastala tudi večja potreba po kvalificiranih vodjih motornih viličarjev.

Z vodstvom ŽIC smo se domenili, da je potrebno izvesti poseben tečaj samo za vodje

viličarjev. V preteklem obdobju smo organizirali tečaje skupno za vodje viličarjev, motornih in elektro dvigal.

Pred nekaj dnevi se je pričel tečaj, na katerega se je prek razpisa prijavilo 36 tečajnikov iz raznih ekonomskih enot. Po opravljenem izpitu bodo tečajniki pridobili pravico upravljati motorne viličarje raznih nosilnosti za notranji transport v in med obrati železarne.

Upamo, da bodo tečajniki po opravljenih izpitih krepko in zavestno posegli v racionalnejši transport po posameznih ekonomskih enotah.

Niko Bernard

Potrebujejo svoje prostore

Filmska skupina »Odeon« Jesenice ima velike težave s prostori. Z vsemi pripomočki in opremo sedaj gostujejo po stanovanjih članov te skupine. Želeli bi svoje prostore v Delavskem domu pri Jelenu ali v terenski pisarni SZDL na Savi pri Regovcu. Ustanovili so filmsko skupino, ni pa prostorov. Zato jim tudi oprema propada. Želeli bi, da se »Odeonu« priključi tudi kino krožek pri ŽIC in da bi vsa sredstva združili.

Člani skupine »Odeon« so zaposleni pri snemanju prvega igranega filma z delovnim naslovom »Tekalci«. Toda brnenje kamere pri Završnici ob idiličnem jezercu je ustavilo deževno vreme. Sedaj bodo napravili posnetke v bolnišnici na Plavžu. Veliko filma so že posneli. Film razvijajo v Ljubljani.

in razvilo sistem. To pravzaprav razvija stihijo, v kateri problem nizkega standarda ali posameznih slabo plačanih skupin delavcev neogibno poraja nove probleme. Po mojem mnenju je zato potrebno, da s tem, ko delamo za povečanje osebnih dohodkov, razvijamo od ekonomske enote do delovne organizacije iniciativo, določimo, kakšno raven proizvodnje in produktivnosti je treba doseči, da bo delovna organizacija pridobila takšna sredstva, ki bodo omogočila višjo raven osebnih dohodkov.

Uveljavljanje cele vrste ukrepov v delitvi v kolektivne železarne že več let ni dosegalo posebnih rezultatov. Glavni vzrok je pričakovanje, da se bodo z nekakšnim avtomatizmom naših pravilnikov razvili pozitivni procesi sami po sebi. Posledica takšnega pričakovanja so tudi težnje po nenehnem zviševanju osebnih dohodkov na podlagi primerjanja z drugimi obrati in podjetji. Ko smo globlje analizirali takšne težnje, smo prišli do sklepa, da se moramo bolj or-

ganizirati ter ugotoviti objektivne smotre in možnosti ekonomskih enot in delovne organizacije kot celote.

VELIKE NOTRANJE REZERVE

Gibanje osebnih dohodkov v prvem četrtletju tega leta potrjuje vso upravičenost takšnega usmerjanja. Praviloma so tiste ekonomske enote, ki so šle tako daleč, da planirajo tudi, kdo je dolžan ugasniti luč, da ne gori, kadar ni treba, dosegle ekonomske upravičene osebne dohodke v povprečju tudi nad 63.000 dinarjev, kakor na primer v obratu kovačnice. Vse to nam je dalo razumeti, da ima kolektiv dejansko velike rezerve, čaka pa nas delo, da jih aktiviziramo in izkoristimo.

V uveljavljanju teh ukrepov so nastajali v našem kolektivu razni problemi. Praviloma so se gibal na torišču odnosov med kategorijami delavcev, med delavci in uslužbenci, med minimalnim in maksimalnim osebnim dohodkom. Nižji osebni dohodki kvalificiranih delavcev gle-

de na uslužbenca so vzbujali nezadovoljstvo delavcev, kar je očitno oslabilo njihovo delovno iniciativo. Hkrati so se pojavljale tehnokratske težnje, ki so vse reducirale na faktor strokovnosti in umskega napora ter zastopavljale med drugim to, da smo v šolstvu že zdaj dosegli takšno stopnjo, ko se kvalificiran delavec šola skoraj prav tako dolgo kakor srednje strokovni delavec. Ti pojavi so šli tako daleč, da smo pred poldrugim letom z velikim trudom vpisali v šolo za kovinarje minimalno število dijakov in sicer v glavnem tistih, ki se niso mogli vpisati v druge šole. Starejši delavci so celo odkrito govorili svojim sinovom: če se slabo učiš, te bom vpisal v delavsko šolo. Dogajalo se je, da je oče, kvalificiran delavec z 20 leti delovnega staža, zaslužil manj kakor njegov sin ali hči leto dni po končani srednji strokovni šoli. To je delno izraz podcenjevanja fizičnega dela kot svobodnega dela itd. Menim, da v celoti delamo v teh odnosih v praksi napake. Poglejmo

primer s stanovanji. V tem ko v železarni na primer čaka na stanovanje 1500 delavcev, je med uslužbenci to osamljen primer. Ali na primer, uvedli smo skrajšani delovni teden v proizvodnih obratih, v katerih delamo v treh izmenah v težavnih okoliščinah. Med uslužbenci je to vzbudilo vznemirjenje, ker menijo, da imajo delavci neupravičeno v istem kolektivu krajši, uslužbenci pa daljši delovni teden. Uslužbenci niso hoteli upoštevati dela v izmenah in težavnijših okoliščin, v katerih delajo delavci.

POMEN DELA KVALIFICIRANEGA DELAVCA

V resoluciji VIII. kongresa je med drugim rečeno: »V politiki delitve dohodka moramo imeti pred očmi dosledno uporabo načela delitve po delu, kar bo vplivalo na postopno odstranjevanje razlike med umskim in fizičnim delom v skladu z naraščanjem proizvodnih sil, produktivnosti in družbene vrednosti posameznih človeških dejav-

nosti.« Po mojem mnenju je ta tako važno vprašanje, da smo ga z idejnega vidika postavljali kot problem bolj ali manj v vseh kolektivih naše republike. Pri tem mislim predvsem na položaj kvalificiranega in visokokvalificiranega delavca v primerjavi z nekaterimi kategorijami uslužbencev, na nekvalificiranega delavca v odnosih do nižje strokovnega uslužbenca, in sicer v gospodarstvu in v izven gospodarskih ustanovah.

Ne bi hotel govoriti, ker je to splošno znana stvar, kako važno je delo kvalificiranega delavca v proizvodnem procesu. Rad bi poudaril, da vzbuja podrejen položaj v višini zaslužkov te kategorije v primerjavi z uslužbenci nezadovoljstvo in prikrit občutek krivice glede na položaj srednjih strokovnih uslužbencev. Menim, da nam priča o tem tudi splošen pritisk na vpis v srednje strokovne šole. V železarni zdaj v dveh obratih premalo izkoriščamo zmogljivosti, ker nimamo kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev, hkrati pa imamo presežek

Zasedanje redne skupščine Zveze izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav SFRJ

V nedeljo, 16. maja, je bila v Sarajevu druga redna skupščina Zveze izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jugoslavije. Udeležilo se je preko 100 delegatov republičkih odborov in društev iz vseh republik Jugoslavije.

Skupščina je analizirala dosedanje delo, uspehe in negativne pojave. Iz posameznih referatov je bilo razvidno, da izumiteljstvo pri nas daleč zaostaja za razvitimi državami. V evropskem merilu so po prijavi patentov za Jugoslavijo samo še Bolgarija, Lichtenstein, Monaco, Portugalska, Romunija in Vatikan; podatki se nanašajo na leto 1963. V tem letu je bilo prijavljenih v Jugoslaviji samo 726 patentov. Medtem je bilo v istem obdobju prijavljenih v Ameriki 66.715, Zahodni Nemčiji 36.108, Danski 1.214, Romuniji 1.138, Italiji 6.918, Japonski 53.876, Čehoslovaški 6.318 patentov itd.

Navedeni podatki nam zgovorno prikazujejo stanje v kakršnem smo. Pri takem stanju nimamo pravega poročstva za čim hitrejšo racionalizacijo proizvodnje, produktivnost in skladen napredek z mednarodnim tržiščem. Skupščina je ugotovila, da je potrebno okrepiti aktivnost na področju izumiteljstva in tehničnih izboljšav. So določene republike in mnogo podjetij, kjer je ta dejavnost sploh neznana. Predsednik Zveznega odbora je pohvalil društvo DIATI Jesenice in tovarno »Prvomajska« v Zagrebu.

Pri volitvah v novi Zvezni odbor smo Slovenci dobili štiri

predstavnike kot člane in sicer tri člane DIATI Ljubljana in enega iz DIATI Jesenice. Skupno je bilo izvoljenih 25 članov iz raznih republik. Ob zasedanju skupščine smo imeli na pobudo re-

publiškega odbora Hrvatske skupni sestanek predstavnikov društev železarn Zenica, Sisak in Jesenice. Sklenjeno je bilo, da moramo vzpostaviti medsebojne stike glede enotnosti delovanja in izmenjave izkušenj v največjih železarnah, ki predstavljajo osnovo težke industrije v Jugoslaviji.

Niko Bernard

Obiskali so nas...

— Gospa Helen BAJTER — gospodarski svetovalec generalnega konzulata ZDA v Zagrebu. Ogledala si je naše gradbišče in se zanimala za potek rekonstrukcije ter težave, ki nastopajo v zvezi z dobavo in montažo opreme.

— Gospod George MOLL — direktor firme SIGRI iz Zahodne Nemčije v zvezi z naročilom elektrod Ø 550 mm za novo ASEA električno peč.

— Gospod Basil WATERS, predstavnik britanskega združenja železarn zaradi dogovora o možnostih strokovnih potovanj preko njihove federacije v angleške železarne, kar bo z ozirom na spremembo tehnološkega procesa v jeklarni nujno potrebno.

— Gospod Peter SCHÜRMANN, zastopnik fe. MACOM Düsseldorf v zvezi s ponudbo vlečnih in navijalnih strojev, ki bi jih morda naročili v drugi fazi rekonstrukcije.

— Gospoda POLCZYNSKI Thaddäus in Hans REMBGES

od firme Rheinstahl Hüttenwerke iz Zahod. Nemčije, ki sta z našimi predstavniki valjarn reševala tehnična vprašanja v zvezi z naročilom valjev za novo valjarno Bela.

Koliko časa luč?

V starem železniškem predoru, ki veže naselji Podmežaklje in Staro Savo z Jesenicami, je zopet zagorela električna luč. Zaskrbljeno se vprašujemo, koliko časa bo trajalo, da zopet ne pride »nekdo« in vse skupaj ponovno uniči. Naj bo že kdorkoli, zavedati bi se moral, da taka dejanja niso vredna človeka, da že itak pičla sredstva občinskega proračuna mečemo na ulico. Naše varnostne organe bi prosili, naj temu objektu posvetijo malo več pozornosti! Pa še to. Prehod skozi prdor ni smetišče — zato ne odlagajmo papirja in odpadkov v predoru, marveč na krajih, ki so za to določeni.

J. R.

Janez Zupan je izboljšal opore na škarjah za rezanje pločevine, ki so se zelo dobro obnesle

Boljši izplen in manj reklamacij

Janez Zupan, kolavdant v valjarni 1300, je po večletnem opazovanju dela pri čelnih skupinskih škarjah opazil, da vse naprave ne zagotavljajo natančno pravokotno rezanje plošč. Zaradi tega so imeli precej reklamacij od tujih in domačih odjemalcev, ki so tudi ogrožale ugled naše tovarne in povzročale precejšnje stroške ter občutno zmanjševale izplen izdelkov. Netočno rezanje pravokotnih formatov pločevine na skupinskih škarjah v valjarni 1300 je povzročalo tudi stalne zastoje v proizvodnji.

S pripravo, ki jo je izdelal Janez Zupan, avtor tehnične izboljšave št. 1625, je preprečil stalne zastoje, povečal izplen in izboljšal kvaliteto obrezane pločevine. Po njegovi zaslugi se je število reklamacij znižalo na minimum.

Sodelavci iz valjarne 1300 in še posebej iz adjustaže in pocinkovalnice so z izboljšanimi oporami, ki jih je izdelal Janez Zupan, zelo zadovoljni. Avtorju Janezu Zupanu so hvaležni še posebej rezalci na čelnih skupinskih škarjah in kontrolorji, ker jim ni treba tako pogosto kontrolirati opor in prekinjati toka proizvodnje. S svojim izboljševalnim predlogom je Janez Zupan omogočil tudi večjo proizvodnjo I. a kvaliteten pločevin in s

tem povečal izplen, na drugi strani pa zmanjšal reklamacije.

Iz opisanega primera lahko ponovno ugotovimo, da imajo člani našega kolektiva na novatorskem in racionalizatorskem ter iznajditeljskem področju še veliko nerešenih problemov in zaradi tega železarskemu kolektivu lahko prispevajo velike koristi in prihranke. Na posameznih delovnih mestih in delovnih enotah je še dovolj nerešenih problemov, ki čakajo priidnih rok, iznajdljivih in sposobnih racionalizatorjev, saj dobro vemo, da je naš delovni človek s svojim strokovnim znanjem sposoben reševati tudi probleme, ki so jih včasih reševali inozemski strokovnjaki za veliko plačilo.

Zuro

srednje strokovnih uslužbenec. K temu prispeva tudi bežanje te kategorije delavcev iz proizvodnje na uslužbenska mesta, kadarkoli se jim ponudi priložnost. Ko smo vse to analizirali, smo dobili prepričljive podatke, da uslužbenci za dejansko lažje delo več zaslužijo. Čas je že da spoznamo, da je treba odločno nastopiti proti tehnokratskemu razlikovanju med umskim in fizičnim delom, ali bolje rečeno proti tehnokratizmu, vsekakor skladno z razmerami in vlogo določenih kadrov v posameznih gospodarskih organizacijah.

S široko diskusijo v kolektivu smo ocenili ta problem in sredi leta 1964 smo nekatere stvari popravili. Ob koncu leta smo z novo analitično oceno ustvarili bolj objektivne odnose v izhodiščnih obračunih med ekonomskimi enotami in kategorijami, postavili smo se na stališče, da bomo odstranili razliko pri srednjih uslužbencih in kvalificiranih delavcih, med nekvalificiranimi in uslužbenci z nižjo strokovno izobrazbo oziroma bodo razlike v korist kvalificiranega oz. nekvalificiranega delavca. Zmanjšali bomo tudi razliko med vi-

soko kvalificiranimi delavci in višjimi uslužbenci. To so dobro sprejele vse ekonomske enote in uveljavljanje takšnih načel je dalo v prvem četrtletju leta 1965 v gospodarstvu dobre rezultate.

Posledica tega je bilo nedvomno boljše razpoloženje v proizvodnji, kar se očitno kaže v vsej družbenopolitični dejavnosti. Razvija se nova iniciativa delavcev v boju za večje delovne uspehe delovnih skupnosti in kolektivov. Tako smo v prvih štirih mesecih dosegli za 11% večjo proizvodnjo kakor v istem obdobju lanskega leta. Še izrazitejši pa je primer aprila, ko so bili zaslužki v februarju in marcu delavcem že znani, kar je najbrž vplivalo na to, da smo v tem mesecu dosegli za 26% večjo proizvodnjo kakor lani v aprilu. Hkrati smo imeli ob večjih osebnih dohodkih v tem mesecu večje sklade kakor v katerikoli mesecu doslej. Na to so vplivali najbrž tudi nekateri drugi faktorji. Lahko pa povzamemo iz tega sklep, da je bila odločilna sprememba statusa položaja kvalificiranega in nekvalificiranega delavca. Zato mislim, da je treba v razvoju

delitve po delu v delovnih kolektivih odločno razčiščevati odnose med ljudmi, ki so politično sila važni. Menim, da mora to prispevati k hitrejšemu uveljavljanju načela delitve, kar prepričljivo vzbuja občutek pravičnosti in zaupanja v ta sistem. Vse to mora spremljati znatno višja stopnja obveščenosti ljudi v delovnih skupnostih, da bodo poučeni o vrednosti svojih sklepov. Zato in da podpremo kolektive z ukrepi, ki jih uveljavljamo, je treba zagotoviti članom skupnosti vpogled v zaslužek vseh kategorij ljudi, podrobno ob razložene z rezultati, ki so omogočili takšno raven zaslužkov. Prepričan sem, da povsod tam, kjer so ljudje slabše obveščeni, vlada malo-meščansko čenčanje in da nekateri elementi zavestno širijo lažne vesti, da bi vzbujali nerazpoloženje ljudi. Hkrati mislim, da morajo v obveščanju vladati čista resnica, konkretni rezultati in stvarne obrazložitve.

(Iz pojasnila člana centralnega komiteja ZK BiH in generalnega direktorja zeniške železarne na plenumu CK ZK Bosne in Hercegovine.)

Kljub slabemu vremenu je izlet lepo uspel

Zadnjo nedeljo v maju smo ob pomoči sindikalne organizacije in darila inž. Leona Kneza organizirali izlet k morju z namenom, da bi si nekoliko oddahnili, se okopali in ogreli. To pa nam je le delno uspelo, kajti tudi v obmorskih krajih je deževalo.

Kljub nalivu smo si ogledali veliko ladjedelnico na Reki, ki je menda ena od največjih v Evropi. V naši največji ladjedelnici je zaposlenih okrog 2000 ljudi in pravkar imajo v gradnji velike ladje za Sovjetsko zvezo. Ena od sedmih ladij, ki jih bodo zgradili za SZ, ima nosilnost 25.000 ton, druga, ki jo že izdelujejo, pa 30.000 t. Takšno ladjo gradijo dve leti in varijo z našimi elektrodami.

Ugajala nam je velika delavska restavracija, kjer delavci dobijo kosilo in ostalo hrano. Imajo tudi velik spomenik padlim borcem. Občudovali smo velike žerjave in naprave v ladjedelnici, ki jih delavci, zaposleni pri gradnji prekoceanskih ladij, s pridom uporabljajo.

Žal, moram kritično opozoriti na površnost glavnih organizatorjev izleta, ker niso poskrbeli za prenočišča in smo jih morali šele sami poiskati ob prihodu v Crikvenico. Ker se glavna sezona še ni začela, smo se lahko namestili v domu, ki ga ima v Crikvenici tovarna gumijastih izdelkov »Sava« iz Kranja.

Zaradi hladnega in deževnega vremena se nismo mogli kopati in sončiti. Zato smo imeli dovolj prilike, da smo si lahko ogledali Crikvenico in prišli do zaključka, da so Jesenice zelo drago mesto. Z ladjo smo odšli na izlet na bližnje otoke Šilo in Polje.

Popravek

V 22. številki »Železarja« se nam je vrnilo nekaj tiskovnih napak. Na prvi strani bi moralo v članku »Začela je obratovati nova električna peč« biti napisano, da se je slavnosti udeležil sekretar za gospodarstvo in ne za industrijo pri Izvršnem svetu SRS Cveto Kobal. Na peti strani bi moralo pri obvestilu o novem delovnem času biti napisano, da bo nov železniški vozni red začel veljati v ponedeljek 31. maja. Pri reportaži o gradnji nove električne peči in pri podpisu k sliki delovodje izmene bi moralo biti pravilno napisano **Jože Dreža**. Na osmi strani smo objavili imena umrlih v taborišču Dachau. Pravilno bi moralo biti napisano **Jože Svetlin**, ne pa Jože Svetina z Javornika. V poročilu z občnega zbora HK Kranjska gora bi moralo biti v zadnjem stavku napisano, da so prejeli skromna darila kot priznanje za odlično tretje mesto v **zvezni hokejski lizi** in ne v železarni.

Vožnja z ladjo je bila zanimiva in tudi pogled na bližnje otoke. Z nami so potovali tudi turisti iz Grčije, Italije, Nemčije in Poljske. Neka turistka iz Brazilije je dejala, da je prepotovala že skoraj vso Evropo, toda vseeno se ji zdi najlepše v Jugoslaviji. Dodala je še to, da Jugoslovani ne znajo ceniti naravnih lepot, ki jih imamo in jih v svetu tudi ne znamo dovolj priporočati.

K. F.

Vrbnik je priljubljena izletniška točka na otoku Krku, ki so si ga nekateri naši sodelavci ogledali

Proučevanje kroničnih bolezni dihalnih organov

V času od 31. maja do 3. junija bo posebna ekipa zdravnikov z Zavoda za zdravstveno varstvo v Ljubljani pregledovala naše delavce, zaposlene v konstrukcijski delavnici, na gradbenem oddelku in v ženi valjarni. Ti pregledi bodo v garderobah montažne delavnice v ponedeljkih, torkih, četrčkih in petkih od 7. do 12. ure in popoldne od 14. do 19. ure. Predvidoma bo tako dopoldne, kot tudi popoldne pregledanih po 10 ljudi, ali dnevno 20. Namen teh pregledov je ugotoviti vzroke za številne kronične bolezni dihalnih organov pri delavcih, zaposlenih pri delih, kjer ni silikogenega prahu.

Atmosfera in površinske vode so podvržene stalnemu onečiščenju z različnimi kontaminanti (dim, prah in drugo), ki se izločajo v industriji, prometu, gospodinjstvih itd. Ta pojav je v ozki zvezi predvsem z industrializacijo in urbanizacijo naselij in vzporedno s tem, z gostejšo naseljenostjo prebivalstva v mestih, trgih in vaseh, z razvojem motorizacije in podobno.

Škodljiv vpliv okužene atmosfere je vzrok raznim boleznim, predvsem dihal, včasih tudi s tragičnim koncem. Posledice onečiščenega zraka so še bolj vidne na delovnih mestih številnih poklicev v industriji, rudarstvu, poljedelstvu, in drugih javnih dejavnostih, kjer nastajajo drobni delci obdelanih materialov ali pa se sproščajo škodljivi hlapi, plini, dimi in drugo.

Škodljivo delovanje z različnimi kontaminanti onečiščene atmosfere (ki se predvsem sproščajo v obliki dima iz tovarniških dimnikov in podobno), se ne kaže samo na ljudeh, temveč tudi na živalih, rastlinah in močno vpliva na socialno ekonomsko stanje

prebivalstva. Vpliv okuženega zraka na domače živali je podoben vplivu na človeka in predstavlja predvsem ekonomski problem.

Zgodnje (začetne) škodljive posledice nečistega zraka na človeku je težko odkriti. Priporočljivo je predvsem proučevati obolenja za kroničnim bronhitisom, kot prvi klinični manifestaciji ekspozicije kontaminirane atmosfere. Obenem je potrebno analizirati tudi kontaminante v atmosferi, ki naj bi bili vzrok tej bolezni in proučevati še ostale delovne dni. Iz statističnih podatkov o umrljivosti in obolenju je možno zaključiti, da vplivajo delo in delovni pogoji na etiologijo te tako pogoste bolezni. Tuji statistični podatki kažejo, da je povprečno število izostankov z dela zaradi bronhitičnih obolenj na sto zavarovancev (v starosti od 15 do 67 let) znašalo 3,3 %, pri rudarjih pa celo 8,1 % vseh obolenj. Iz podatkov tujih in naših obratnih ambulant nekaterih podjetij je razvidno, da so bolezni dihal v strukturi morbiditete, običajno na prvem ali drugem mestu.

Kronični bronhitis je na splošno tako pogosta bolezen, da ji do pred kratkim nihče ni posvečal posebne pozornosti. Šele globlja proučevanja posledic te bolezni v drugih državah so pokazala, da je to ne samo izredno pogosta, ampak tudi pomembna bolezen, za katero letno umira veliko število ljudi in izgubimo zaradi te bolezni na milijone delovnih dni. Iz statističnih podatkov o umrljivosti in obolenju je možno zaključiti, da vplivajo delo in delovni pogoji na etiologijo te tako pogoste bolezni. Tuji statistični podatki kažejo, da je povprečno število izostankov z dela zaradi bronhitičnih obolenj na sto zavarovancev (v starosti od 15 do 67 let) znašalo 3,3 %, pri rudarjih pa celo 8,1 % vseh obolenj. Iz podatkov tujih in naših obratnih ambulant nekaterih podjetij je razvidno, da so bolezni dihal v strukturi morbiditete, običajno na prvem ali drugem mestu.

Kronične bolezni dihalnih organov na začetku lahko zdravimo. Kasneje, ko je bolezen napredovala, je zdravljenje mnogo manj uspešno.

Zato so važne predvsem odgovarjajoče preventivne mere s katerimi je možno zmanjšati število obolenj in na ta način ohraniti zdravje in delazmožnost zaposlenih.

Po teh splošnih pripombah o važnosti in socialno medicinskem pomenu kroničnega bronhitisa, naj navedemo še nekaj pripomb v zvezi z analizo o tej bolezni pri nas na Jesenicah.

Kronični bronhitis je predvsem bolezen starejših ljudi (nad 30 let), zato bodo pregledani največ starejši delavci.

Potrebne podatke o incidencah te bolezni dobimo že na osnovi pregleda nekaj 100 ljudi, kar zadošča, da lahko sklepamo, kakšno je zdravstveno stanje v zvezi s kroničnim bronhitisom pri ostalih delavcih, ki delajo v podobnih pogojih. Zato ne bomo pregledali vseh delavcev, temveč le dovolj veliko skupino zaposlenih.

Diagnoza kronični bronhitis ni enostavna in zahteva veliko truda. Temelji na anketi, ki je posebej za to izdelana. Vsak pregledanec je klican na pregled, kjer ga zdravnik izčrpno povpraša o simptomih bolezni in drugih okoliščinah, ki sem spadajo. Med ostalimi podatki so npr. važni tudi kvadratura in kubatura stanovanja, kar mora vsak pregledanec točno vedeti.

Pregledanci dobe tri dni zapored male posodice, v katere vsako jutro zbirajo jutranji izpljunek, ki ga nato vsak dan zjutraj prinesejo ob prihodu na delo na kraj, kjer so pregledi. V posodico je treba izpljuniti samo izpljunek, ki ga pregledanec izkašlja v prvi uri potem, ko je zjutraj vstal iz postelje. Pregled izpljunka je zelo važen, ker iz tega sklepamo na težino bolezni in podobno.

Važno je, da so pregledanci pri pregledu disciplinirani, da točno prihajajo na pregled in da povedo točne in stvarne podatke. Uspeh pregleda, ki je važen predvsem za pregledanca in ostale, ki delajo v enakih ali podobnih delovnih pogojih, je odvisen na ta način v precejšnji meri od pravilnega razumevanja nujnosti teh pregledov.

Kajenje je eden zelo važnih vzrokov kroničnega bronhitisa. Zato je nujno, da pregledanci točno povedo, kakšno vrsto tobaka in kakšno količino dnevno pokade, kakor tudi, ali kade cigarete, pipo itd.

Akcija v zvezi s proučevanjem kroničnega bronhitisa industrijskih delavcev (kovinarjev), je prva take vrste in v takšnem obsegu pri nas. Rezultati, ki jih bomo dobili na osnovi teh pregledov, bodo zelo važni za pravilno vrednotenje te bolezni v pogojih dela pri nas. Omogočili bodo zdravnikom pravilno zdravljenje te bolezni, predvsem pa so važni za preprečevanje obolenja za to boleznijo. Uspeh bo tem večji, čim boljše bo sodelovanje med pregledanci in zdravnikom, oziroma ekipo, ki bo opravljala te preglede.

doc. dr. Aleksander Gala
Jesenice, dne 29. 5. 1965

ŽELEZARSKI GLOBUS

BELGIJA — Belgijska železarska družba »Forges de la Providence« je uvedla v eni izmed svojih železarn nov elektronski sistem za avtomatizacijo naprave za sintranje. S pomočjo elektronskih računskih strojev omogoča ta sistem proizvodnjo sintra z določenimi lastnostmi, ki se gibljejo v mejah predpisanih zahtev.

Gostje iz Belgije so se jeseniški publiki predstavili s farso »Kronani škorenj« in s sijajno igro uspeli

Jeseničani so dobili za 20. jubilej številne čestitke in priznanja za svoje delo

Prizor iz Cankarjevih »Hlapcev«. Premiera je bila v nedeljo zvečer

VIII. srečanje dramskih skupin Slovenije 20 letnica gledališča »Tone Čufar«

Železarske Jesenice so letos gostitelj dramskih skupin iz Celja, Črne na Koroškem, Ljubljane, Maribora, Novega mesta in Trnovelj, ki se udeležujejo že tradicionalnega vsakoletnega srečanja slovenskih gledaliških amaterjev. Istočasno z revijo slovenskega gledališkega amaterizma sovpadata tudi proslavljanje 20-letnice osvoboditve ter obstoja naše jeseniške gledališke hiše »Tone Čufar« in končno je v tem tednu gostovala pri nas tudi flamska amaterska dramska skupina iz Belgije. O poteku vseh teh pomembnih kulturnih prireditve, kolikor se jih je zvrstilo do zaključka redakcije te številke »Železarja«, poročamo v tem sestavku.

HLAPCI

Kot uvod v VIII. srečanje dramskih skupin Slovenije in v počastitev 20-letnice osvoboditve ter obstoja jeseniškega gledališča »Tone Čufar« so naši gledališčniki pripravili uprizoritev Cankarjeve drame »Hlapci«. Izvedba tega najboljšega dramskega dela velikega Cankarja je izredno zahtevno delo tako po umetniški plati kakor tudi z ozirom na potrebno zelo številno ter kvalitetno igralsko zasedbo. Pri pripravi te drame je pod režijskim vodstvom Mirana Korena (pseudonim za Bojana Čebulja) sodeloval praktično celoten ansambel in s tem na odskih deskah proslavil 20-letnico osvoboditve ter svojega obstoja.

Slavnostna premiera Hlapcev, ki je bila preteklo nedeljo v nabito polni dvorani naše gledališke hiše (mnogo obiskovalcev je odšlo domov, ker ni bilo prostora), je potekala tako, kot smo si jo samo lahko želeli. Interpreti posameznih vlog, preveč jih je bilo, da bi jih lahko naštel ne da bi komu storil krivico, so se potrudili, da

bi prikazali to veliko Cankarjevo delo, prepojeno z vero v pravo bodočnost našega človeka, v takšni luči, da bi se je razveselil tudi sam avtor. Vsak posameznik je vložil kar največ truda, da bi doprinesel svoj delež k uspehu predstave, k čemur ni v mali meri doprineslo tudi dejstvo, da je bila dvorana prepolna in občinstvo žejno Cankarjeve prerokbe besede in istočasno hvaležno interpretom za njihove igralske storitve. Resnici na ljubo moramo seveda priznati, da je predstava kot celota še tu in tam manjkala dodelanost, ubranost, bile so tudi težave z znanjem teksta. Vendar to ni pokvarilo ubranega razpoloženja v dvorani, bilo je pa nujna posledica premierske nervoze, zahtevnega dela kot takega in tudi pomanjkanje časa med pripravi.

Brez dvoma lahko rečemo, da je predstava izredno uspešna in zbrano občinstvo tudi ni štedilo s svojim priznanjem. Ob zaključku je Branko Babič, predsednik Zveze kulturno prosvetnih društev Slovenije, čestital jeseniškim

gledališčnikom in jim prikazal sliko iz subicije se je s črkami kot darilo pridru predstavniki Svobod iz Trbovelj

SLAVNOSTNO ZASTAVLJANJE GLEDALIŠKA SKUPNOSTI

V ponek je zgornjih storih slavnostno sedanjške skupni am gledališča »Tone Čufar« terim so častili svojega obja. U se ga poleg celotne tiva gledališkov t ko Babič predsta lezarne, pičnih cij ter obseke sku

Na zasedbi je vodja naša gleda jan Čebulja prej jeseniškega dramsk terizma osvobod danes. Na pa so nili z daritistih članic, ki selujejo odrskih deah že so igralka Vera A Marjanca Čuljeva Gersakova Slava vičeva, igra Fran in fotograf ama Torkar, kže vse spremlja fotogra mero delošega in s tem ranja dokumentaše ku javnosti terasti.

DE GERROON LEERSEKRONA SKOREN

V ponek zv bili v gledski dvo edinstvenega dogo stovanju flamskih amaterjev farso dejanjih flamskega ka iz XVI stoletj de Swaens De Ge Leerse (Knani šk

Radovedi smo bo flamskim a uspelo dobi stik stvom v let na dvorani, kar so izv v flamsčini za ka lahko goto da je med našeg občins zumel. Vendar bili selo preseženi, l uvodom in pozneje igro, ki jenejila že na pantimo in da občinstvo ne r zika, prireditelji reži takoj uspeš svoj čane, ki ni štedi zom takoj od kakor tu po p dejanjih.

Po koncu pre so se vsi igralci na odprtem odru, nem odobranju občinstva odili i nju darila prisr iz ene in druge str izveneli z motom tura zblizni različ Ističasno so gostj naše gledališnike, letošnjem priče ste k njim iz Belgi. Ob koncu moram zdraviti poročno stov, s katero so izl štovanje namu je

Pred vsakim dejanjem je gostja iz Belgije v slovenščini povedala kratko vsebino dejanja

Slovenije in Čufar

ščnikov in jim podarilo Ivana Šubica. Njemu s čestitkami in sliko priložil tudi avtor svobode Center velj.

NOSNO ZASEDA- GLEDALIŠKE PNOŠT

onedek je bilo v h storih Kazine tno sedanje gledali- kupni amaterskega šča »ne Čufar«, s ka- so nastili 20-letnico i obaja. Udeležili so poleg celotnega kolek- edališčnikov tudi Bran- nič in predstavniki že- , polničnih organiza- obščinske skupščine. asedaju je umetniški našeg gledališča Bo- bulj prepričal pot kega dramskega ama- i odposvoboditve do Nataša so se spom- darili tistih članov in ki sodelujejo na naših i deskah že 20 let. To alke tera Ažmanova, ca Čuljeva, Stanka ova, Slava Maroš- igrar Franc Cegnar igrar amater Franc , kije vseh 20 let ja fotografirsko ka- delo našega gledališča em danja dragocene ente še kulturne de- ti terasti.

GERCHROONDE RSEIRONANI RENO

onedek zvečer smo gledali dvorani priče nem dogodka, go- vju flamskih gledaliških jev farso v petih h flamskega dramati- XVII. stoletja Michela aena De Gerchroonde (Kroni škorenj)«. vednimo bili, kako lamsm amaterjem dobi stik z občim- v set nabito polni i, ke so izvedli farso iščini za katero smo gotov da je nihče iz- ašega občinstva ni ra- Vener bili smo ve- reseneni, kajti že z n in ozneje s sijajno i je dejala tu in tam pantomimo in situaciji, činstvo ne razume je- prireji režiji, jim je uspešno govoriti Jeseni- ki ni štedili z aplav- ako na odprti sceni tudi po posameznih ih.

končali predstavi, ko vsi igralci predstavili vrtom, s ob bur- dobnanju prisotnega tva sedli izmenjava- ril te prisrčni govori in dge strani, ki so li z potom, da kul- plizuju različne narode. no s gostje povabili gledališnike, da še v em mu pridejo v go- ajim Belgijo. oncu moramo tudi po- i prirčno gesto go- katev so izkazali spo- je našemu jeziku. Pred

20 let že sodelujejo na jesenl jih odrskih deskah

Čestitke gostom iz Belgije, ki so s svojo igro navdušili ves avditorij

vsakim dejanjem je ena iz- med gostujočih igralk poda- la kratko vsebino v sloven- ščini, ki so jo pripravili že doma s pomočjo neke naše izseljenke, ki je naučila go- stjo, ki sicer ne razume slo- venščine, tudi izgovorjave. Tako smo bili s strani flams- kih gostov tudi na ta način deležni pozornosti, ki je brez dvoma nismo pričakovali.

Končna ugotovitev tega gostovanja je lahko samo ta, da smo bili vsi skupaj zelo prijetno presenečeni, gostje nad toplim sprejemom, mi pa nad njihovo gledališko kulturo ter pripravljenostjo za sodelovanje med njimi in nami na tem za sporazume- vanje med narodi tako po- membno področju pod ge- slom: Kultura ne pozna meja!

KOVARSTVO IN LJUBEZEN

Člani amaterske gledališke skupine DPD Svoboda »Du- šan Jereb« iz Novega mesta so se v sredo predstavili jese- niškemu občinstvu, ki je zo- pet zasedlo dvorano do zad- njega kotička, z znano trage- dijo nemškega dramatika Friedricha Schillerja »Kovar- stvo in ljubezen«.

Gledališčniki iz Novega me- sta so se zelo potrudili, da bi zaigrali to Schillerjevo za- htevno delo čim bolje in svo- jim zmožnostim primerno. Vendar sem dobil vtis, da so si le zadali nekoliko pretežno

nalogo, tako da uprizoritev kljub najboljši volji celotnega igralskega kolektiva ni bila na posebni ravni. Vendar prisotno občinstvo je dalo toplo priznanje priza- devnim amaterjem iz dolenj- ske metropole in se jim s tem oddolžilo za ves trud, ki naj- brž ni bil majhen, vložen v pripravo tega odrskega dela.

SKOPUH

Četrty večer se je v prepol- ni dvorani gledališča »Tone Čufar« predstavilo Jeseniča- nom Sentjakobsko gledališče iz Ljubljane s komedijo Ma- rina Držiča »Skopuh«.

Izredno uspela predstava, saj je ljubljanskim amaterjem uspelo oživeti na naših odr- skih deskah ves tisti iskriv humor, ki ga vsebuje ta du- hovita Držičeva komedija. Nekatere igralske kreacije so bile naravnost imenitne, po režijski plati pa smo lahko videli večjo roko Mirka Mah- niča, ki je vedel kakšne pri- jeme zahteva to delo, da pri- dejo vse njegove vrline do čim boljše veljave.

Torej na kratko, amaterji Sentjakobskega gledališča bo- do s to predstavo ostali je- senišskemu občinstvu v naj- lepšem spominu.

ZMAGOSLAVIE GLEDALIŠČNIKOV

Po četrtem večeru VIII. srečanja dramskih skupin

Slovenije, žal o naslednjih treh zaradi zaključka redak- cije ne moremo poročati v tej številki, lahko govorimo o zmagooslavju gledališčnikov na železarskih Jesenicah. Vse dosedanje predstave ob nabi- to polni dvorani, za ostale tri so karte prav tako že razpro- dane, živčnost in preprič v upravi in blagajni gledališča zaradi vstopnic, ki jih ni na razpolago, vse to so brez dvo- ma do zdaj edinstveni dogod- ki na Jesenicah. Izgleda kot, da smo se nenadoma prebu- dili, da so amaterji — gleda- liščniki iz vse Slovenije, sku- paj z gosti iz Belgije, vzbudi- dili v nas pravo lakoto za gledališko umetnostjo.

Ta presenetljiv in istočas- no tudi izredno razveseljiv dogodek bo najbrž pomenil tudi določeno prelomnico za našo gledališko kulturo na samih Jesenicah. Brez dvoma ne bo ostal brez posledic v pozitivnem smislu, kajti upa- mo, da bo velik del tega ob- činstva, ki danes polni do zadnjega kotička in čez našo gledališko hišo, ostal zvest hramu boginje Talije tudi v bodoče.

In če se bo to resnično zgodilo, potem je VIII. sreča- nje dramskih skupin Sloveni- je napravilo za Jesenice veli- ko več, kot so lahko tudi naj- večji optimisti sploh pričako- vali.

K.

PETER SKALAR

21. nadaljevanje

Zadnjič v Kazinu sem se norčeval iz vas. Malo iz vas, malo iz Messnerja. Čeprav ste mi zamerili in govorite nocoj samo o mojem gobcu, ste toliko pametni, da niste odklonili moje čutare. To je prav. Kri se ponoči v snegu kaj rada poleni in rum jo malo požene. Po njem dobite občutek, da vas manj zebe in tako se da lepše zmrzniti.

Sokoljak je naredil še tretji požirek in vrnil čutaro.

»Vam je mnogo do tega, da bi zmrznili?« je vprašal.

»Čisto nič.« mu je zagotovil Eisberger. »Če zmrznete vi, si bo Messner že znal poiskati nadomestek, ki bo morda še slabši. Morda mu bo dajal podatke, zaradi katerih bom še pogostejše počenjal nocojšnjim podobne traparije.

Vi ste na tem, da boste skoraj doumeli, kako ne- močna sva oba skupaj proti tučajšnjim razmeram. To, da ste nekoč že šli skozi globače in tistole planino, ne pomeni nič. Tomaž vzame lahko na muho vas ali mene po čisto slučajni izbiri. Zjutraj mu bova oba enako nevar- na. Ste že mislili na to, da vas lahko ohladi eden vaših predvojnih prijateljev? Videl bo uniformo in ne vem, če se bo meni, za obraz. Sicer sem pa prepričan, da bo pomeril bolj točno, če vas bo prepoznal, saj navsezadnje bi jaz v njegovem položaju storil prav tako. Vem, da vas je Messner gnjavil in je bil vse bolj nestrpen, ker mu ga niste izročili. Tomaža pa najbrž ne gnjavi nihče, naj izroči vas. Kljub temu vas bo morda pihnil, ko se bo dani in bogve, če bo kdaj zvedel, koga je ugasnil? In če bo nekoč zvedel, da vas je prilimal na sneg? Mu bo všeč? Kaj menite?«

Sokoljaku je bilo kaj malo do tega, da bi se pustil do jutra ožemati. Zato je udaril klin nazaj.

»Doslej so propadli vsi pogoni, ki ste jih vodili. Zani- mivo bi bilo vedeti, ali je temu kriva vaša nesposobnost, ali je res kaj na tem, kar se ujame sem pa tja, da na- merno sabotirate? V takšnih pogojih si lahko izračunam uspešnost nocojšnjega prijema in nihče se ne bo smel čuditi, če bomo utrpeli nepotrebne izgube.«

»Nepotrebne izgube?« Walter se je pritajeno zasmeljal. »Katere izgube pa so potrebne? Morda naše, nemške? O tem ne bom nikoli prepričan. Mi lahko poveste, če so po- trebne izgube banditov?«

»Do tistega večera, ko ste v Park hotelu na Bledu pri- sedli k moji mizi, si nisem zamišljal, da ima Tretji Reich med svojimi oficirji takšne ljudi, kakršen ste vi. Mislim, da niste boljši ko banditi in če je med oficirji še kaj vam podobnih, si bomo v naši deželi zaman prizadevali uvesti red.«

»Ponudil bi vam še malo ruma, a postajam sebičen. Do jutra je še daleč in sem si dopovedal, da moram imeti sebe bolj rad, kakor podlasice, ki lezejo v rit Messner- jem za nekaj mark, za navidezno varnost in za malo var- ljive slave. Zraven si takšne podlasice umišljajo, da bodo za življenja svojih rojakov kupili lasno življenje.

»Ostanek noči, kolikor je je še do svita, delajte malo manj hrupa, da mi ne prebudite Tomaža! Malo pred zoro vtaknite MP pod plašč in ga pregrejte. Olje se v vaših krajih kaj rado strdi in orožje zamrzne. Če vaš MP ne bo regljal in bo Tomaž tekkel proti vam, utegne biti nevarno. Še zlasti, ker bom naročil policistom, naj vam ga pre- puste. Privoščim vam užitek in zaslugo, da mu vi pre- strelite kolena in ga zgrabite za suknjič.«

Eisberger je šel ob zaporni vrsti naprej in čakal, kaj mu bo Sokoljak odvrnil.

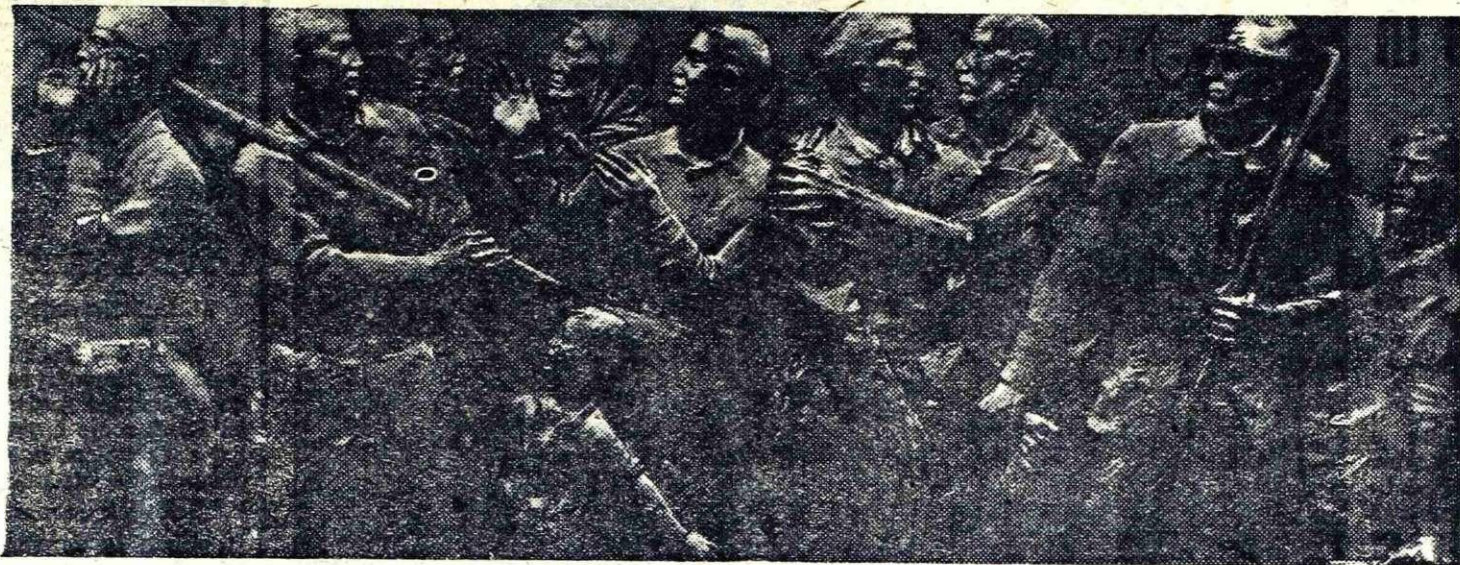
»Postajni načelnik je vnaprej vedel, kako se končajo vsi razgovori s čednim policijskim poročnikom in je tak konec pričakoval. Kljub temu, da mu je skušal zavezati jezik s kar najbolj grobimi besedami, ga je potok Eis- bergerjevih žalitev spet popolnoma razburožil.

»Ta in Jerka mi morata s poti,« si je rekel, ko je za- slišal, kako Eisberger ogovarja policista v sosednji glo- bači. Popoldne sem po razgovoru s smrkljo naredil enak zaključek. Čimprej se moram pogovoriti o zadevi z Bür- germeistrom Weissenbachom.«

Kadar ni spal, je žandarmerijski poveljnik Kaiser pre- klinjal. Mešal je sneg pod seboj in se spraševal, ali ne stoji morda na mestu, kjer lahko zaman čaka gošarje nešteto noči. Pianšarijo so obšli po južni strani in ker je bila tema zelo slab zaveznik, ni nihče v skupini vedel, ali se jim je posrečilo zatesniti obroč ali ne. V vseh se je pomalo oglašal dvom, da morda stražijo samo jutranji mraz in negotovo temo. Mrki skaloviti svet, ki se je proti zahodu počasi vzpenjal, ni dajal nikakršne gotovosti.

Zdelo se mu je, da je minilo od takrat, ko je zadnjič jedel, že pol večnosti. Kosil je enolončnico z govedino.

Tehnični muzej Železarnice Jesenice prireja v sejni sobi SZDL razstavo pod naslovom »1945 — leto zmage«. Razstava je razdeljena na naslednje teme: zapori in taborišča, razvoj oblasti v letu 1945, okupatorjevo nasilje pri nas, zadnji boji, Jesenice v svobodi in obnova ter izgradnja porušenih Jesenic. Za razstavo bodo uporabili v glavnem že prej zbrano gradivo, precej pa so ga zbrali tudi v zadnjem času. Med avtorji fotografij, ki bodo razstavljene, zasledimo pogosto tudi imena jeseniških fotoamaterjev Antona Urbanca, Slavka Smoleja in Franceta Torkarja. Razstava bo odprta od 5. junija do 20. junija. Otvoritev bo 5. junija ob 18. uri.

Seminar za delovodje na Mežaklji

Po uspelem seminarju za obratovodje v hotelu »Pod Voglom« v Bohinju je Železarski izobraževalni center organiziral še seminar za delovodje v počitniškem domu na Mežaklji. Da bi se seminarja lahko udeležili vsi delovodje, so jih organizatorji razdelili v sedem skupin. Prva je z delom že zaključila, druga zaključuje te dni, ostale pa se bodo zvrstile v prihodnjih dneh.

Program seminarja je zelo obsežen. Seminar za vsako skupino traja dva dni, obravnavajo pa v glavnem naslednje teme:

- razvoj Železarnice Jesenice in železarstva nasploh,
- programiranje proizvodnje, organizacije dela in racionalizatorstvo,
- medsebojni odnosi, delovno razmerje in varnost pri delu,
- ustvarjanje in delitev dohodka v železarni v delovnih enotah,
- gospodarski položaj železarnice in železarstva v SFRJ,

— notranje in zunanje tržišče ter perspektive,

— gospodarstvo, materialna in politično družbena vprašanja.

O gornjih temah so predavali direktor železarnice inž. Matevž Hafner, tehnični direktor Bogomil Homovec, direktor sektorja za ekonomiko inž. Ivan Arzenšek, Staniko Ravnik direktor računskogospodarskega sektorja, Bogdan Knaflič direktor komercialnega sektorja in Franc Kobentar sekretar Tovarniškega komiteja ZKS železarnice.

Že prvi rezultati kažejo, da je tak način sodelovanja z vodstvenim kadrom v železarni zelo uspešen, zato kaže, da bi kadrovski oddelki in ŽIC tudi v bodoče organizirali takšne seminarje za obratovodje in delovodje, z drugimi besedami, postanejo naj stalna oblika dela z vodstvenim in vodilnim kadrom v železarni.

- or

Nov plavž v škedenjski tovarni

V torek so v Škedenju uradno odprli popolnoma obnovljeno železarno družbe Italsider. Svečanost je sovpadla z izročitvijo novozgrajene visoke peči svojemu namenu. Stroški za prenovitev obrata so znašali nad 30 milijard lir. Železarna je do prihoda Italije delovala v sklopu Kranjske industrijske družbe (KID) z Jesenic, ki je železarno tudi zgradila.

Železarna daje danes 30 % vsega trgovskega prometa v pristanišču. V razvojnem načrtu je bila družba Italsider še posebno izbrana, da izdeluje lito železo in odlive, ki jih rabijo za izdelavo jekla. Zato so že lansko leto popolnoma modernizirali livarno in v njej namestili strojni sistem, ki dovoljuje rabo litega železa neposredno iz visoke peči. Obnovljene so bile električna centrala, koksarna, naprave za aglomeracijo in pripravo rud ter številne druge pomožne naprave. Za izvedbo vsega tega je bilo potrebno razširiti površino železarnice na 158.000 kv. metrov in sicer v smeri morja, kjer so zasuli del obale. V teku so se dela za pridobitev nadaljnjih 50.000 kv. metrov in za dograditev pomola za natovarjanje železarskih proizvodov, ob katerem bodo lahko pristajale ladje z nosilnostjo do 30.000 ton.

Ko bo prihodnje leto dokončno izveden načrt, bo let-

na proizvodnja dosegla 210 tisoč ton koksa, 380.000 ton litega železa in 100.000 ton palčastega železa. Razen tega bodo proizvedli vsako leto še 31 milijonov kub. metrov plina za mestno uporabo in 50 milijonov kilovatnih ur električne energije, katero bodo na osnovi zadevne pogodbe dobavljali družbi ENEL.

Staro peč bodo prav tako obnovili. Nova peč je povsem avtomatizirana in proizvede dnevno 600 ton surovega železa.

Predsednik Finsider dr. Manuelli je v svojem priložnostnem govoru ob otvoritvi nove peči naglasil, da bo dosegla letna proizvodnja italijanske železarske industrije do leta 1967-68 že okrog 10,5 milijona ton, od teh bodo samo obrati Italsider v vsej državi proizvedli kar 9 milijonov ton. Tedaj bo Italsider — je dejal dr. Manuelli — postala največja železarska industrija v Evropi. Ob otvoritveni slovesnosti so tudi nagradili

najstarejše delavce vseh obratov Italsider, ki so raztreseni po Italiji. Med nagrajenci je bilo 38 Tržačanov.

(Iz tržaškega časopisa »Gospodarstvo«)

Železarski globus

KANADA — V kanadski železarni »Steel Comp. of Canada« v Hamiltonu bo znano švicarsko podjetje »Concast« AG zgradilo novo napravo za kontinuirno vlivanje. Imela bo šest žil ter bo omogočila vlivanje gredic s premerom 100 mm, dograjena pa bo leta 1966.

ZDA — Tovarna ognje-vzdržnega materiala v ZDA »Harbison-Walker Refractories Co.« iz Pittsburgha je začela izdelovati novo ognje-vzdržno opeko za kisikove konvertorje, ki obeta, da bo imela boljšo vzdržnost kot do zdaj znana. Pri poskusni uporabi je proizvedel kisikov konvertor 150.000 ton jekla z eno obzidavo, kar je znatno več kot je vzdržnost opeke, ki jo uporabljajo kisikovi konvertorji sedaj.

Šola med prvo svetovno vojno

Oris zgodovine jesen škega šolstva

Avstroogrška je 26. julija 1914 razglasila splošno vojno mobilizacijo; že naslednji so vpoklicani vojaki odhajali »z velikim navdušenjem« skozi Jesenice na vojsko. »Na jeseniškem kolodvoru se je trlo ljudstvo, ki se je poslavljalo od svojcev«, začelja šolski kronist posebni odstavek in nadaljuje: »Dne 28. julija je bila napoved vojne. Izmed učiteljstva sta bila vpoklicana učitelj Mihael Salberger, ki je opravljal črnovojniško vojaško službo pri oddelku za varstvo železnice na Jesenicah (zato je obdržal vodstvo šole, ni pa poučeval razreda, ki ga je bil prevzel) in učitelj Egidij Šifrer, ki je sicer tudi nekoliko časa služil, a bil zaradi bolezni odpuščen, vendar je skozi ves čas poučeval; končno je moral odriniti v vojaške in se nahajal pri c. kr. sodišču v Ljubljani. Tudi učitelj Leo Pibovec je 1915

odšel k vojakom in je sedaj prideljen pismeni cenzuri pri c. kr. glavarstvu v Radovljici.«

Ko je izbruhnila prva svetovna vojna leta 1914, se je novo šolsko leto 1914/15 sicer redno začelo 16. septembra, a že po nekaj dneh so ga oblasti prekinile za teden dni. Enajst oddelkov s 696 učenci jeseniške šestrednice so v začetku šolskega leta poučevali: Rozina Coriary, Ema Žitnik, Roza Salberger, Leon Pibovec, Egidij Šifrer, Cecilija Vilman, Gabriela Treo in začasni učiteljici Ana Čop ter Marija Kesler (slednji dve sta poučevali po dva oddelka).

Pomladi 1915 so se na hitro preselili iz stare šole v Kosovi graščini v novo šolo na Savi, čeprav novega šolskega poslopja tehnična komisija še ni kolavdirala. Mudilo se je pač, da ne bi šolskega poslopja zasedlo vojaštvo in ga spremenilo v vojašnico.

Srbska in ruska fronta sta bili sicer zelo oddaljeni, a kljub temu so Jesenice spadale v ožjo vojno cono zaradi važnega železniškega križišča na novo — soško fronto. Italija, ki je sicer bila vojna zaveznica Avstroogrške, se je namreč za vstop v vojno pogajala tako na Dunaju kot tudi v Londonu za Slovenijo z Istro in Dalmacijo — za plačilo. Sprva je ostala nevtralna, a ker so ji zahodni zavezniki obljubili več tujega državnega ozemlja (našega narodnega, op), je 23. maja 1915 napovedala svoji bivši zaveznici Avstroogrski vojno. Avstrija se je tedaj mrzlično pripravljala na svojo tretjo fronto ob Soči — na našem slovenskem ozemlju. Vse železnice in ceste so v trenutku postale strateško izredno važne za dovoz vojaštva, orožja in streliva, hrane ter gradiva za bojne rove; stara gorska cesta čez Vršč je bila pretesna za vo-

jaške transporte; ob njej je jela graditi novo, širšo, z manj ovinki — z ruskimi ujetniki; v hudi zimi jih je več sto zasul snežni plaz; pokopali so jih tik ob cesti, soujetniki pa so sredi vojaškega pokopališča zgradili leseno Rusko cerkvico. Glavni štab avstrijske vojske se je naselil na Komni na Planini na kraju, iz Bohinjske Bistrice so vojaki zgradili ozkotirno železnico do Savice, od tam pa žičnico na Komno. Tako je naše ozemlje postalo neposredno vojno področje soške fronte, od koder je bilo slišati grmenje topov.

V takem »zatišju je potekal »redni« šolski pouk. Šolarji so pod vodstvom učiteljstva nabirali že v jeseni leta 1914 na Blejski Dobravi robidovo listje za čaj, zbirali so tudi razne krovine, denar, s katerim so nakupili volne; iz nje so dekleta pri ženskem ročnem delu pletle nogavice in rokavice, trebušne pasove — šerpe, žilogrelce (iz š. kronike, op.), dečki pa so iz volnenih krp izdelovali copate, iz papirja pa vložke za vojaške čevlje, da »hrabrih vojakov ne bo zeblo na ruski fronti.«

V lastno škodo

Za izboljšanje in ureditev prometa in povečanje prometne varnosti je bilo v poslednjih letih precej storjenega. Posebno pozornost pa so vzbudila tako imenovana prometna ogledala, ki so nameščena na nekaterih nevarnejših in nepreglednih križiščih na Jesenicah, kakor tudi na zvezni cesti v naši občini.

Žal so tako draga, blizu sto tisoč dinarjev stane eno ogledalo, da jih zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bilo mogoče namestiti povsod, kjer je to še potrebno.

Vsi smo pričakovali, da bo ta ukrep, ki naj služi edino povečanju varnosti vseh občanov, pozdravljen od slehernega, saj zasluži res pozornost, ker smo v tem enaki tudi najnaprednejšim državam z visoko razvito prometno problematiko. Tako je tudi bilo, vsaj do sedaj.

V noči od 22. na 23. maj pa se je našel nekdo, ki je mislil drugače. Nekdo, ki mu niti naša niti njegova lastna varnost ni pri srcu, je z debelim kamnom razbil to tako koristno in drago ogledalo, ki je bilo nameščeno na popolnoma nepreglednem križišču pri Kobalu. Kako to dejanje

opravičuje sam pred seboj, ne vemo, težko pa ga bo opravičil pred skupnostjo, ker taka dejanja ne ostanejo prikrita.

Nehote se nam vsili misel, da se je ustrašil svojega lastnega obraza in značaja pri pogledu na ogledalo in ga je zato razbil.

Vsekakor je tako dejanje obsojanja vredno.

T.

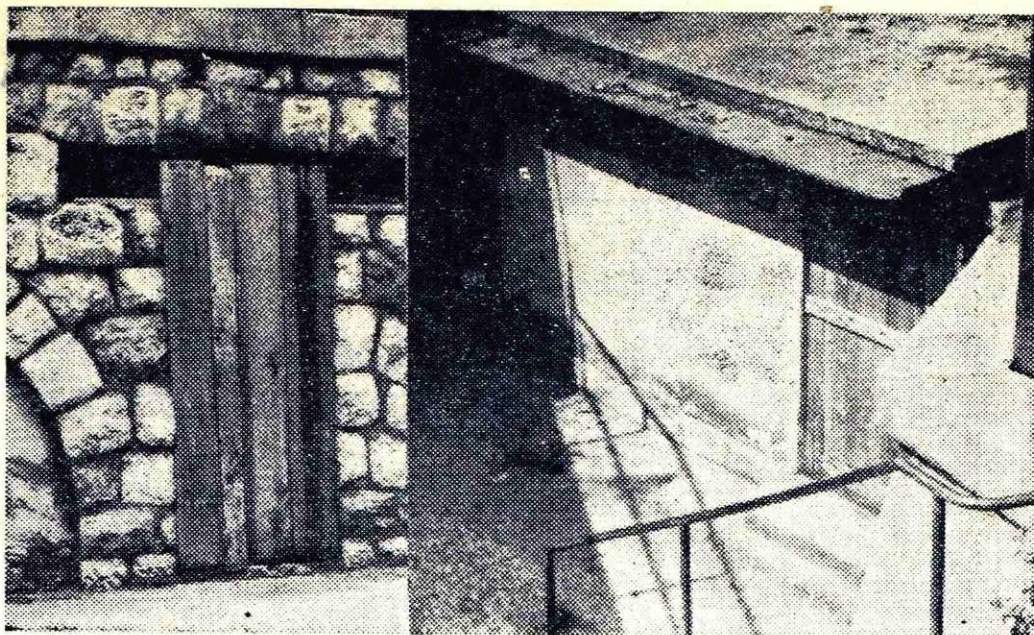
Op. ur.: Skupina ljudi, ki je razbila prometno ogledalo pri Kobalu, je že prej na parkirnem prostoru pred železarno razbila tulce za cvetje in postavila klopi na sredo ceste. Njihovega početja ne moremo razumeti in ga tudi obsojamo, ker vse to nima nič skupnega s predpisi o lepem vedenju in tudi ne s predpisi o javnem redu.

Reportažno okno na železniški postaji

Sredi maja je kino foto klub »Andreja Prešerna« z Jesenic na zunanji strani železniške postaje namestil lepo izdelano reportažno okno, ki je hkrati tudi mojstrsko aranžirano s posnetki Jesenic. Prve reportaže »mesec narcis« in »pozdrav maršalu Titu za njegov 73. rojstni dan z vrha zasneženega Triglava« vzbujajo pozornost številnih domačinov in izletnikov. Reportažno okno kino foto kluba pomeni za naše mesto zanimivo pridobitev. Prav bi bilo, da bi takšne reportažne omare imeli tudi ostali foto klubbi in šolski krožki ter organizacije od Rateč do Žirovnice. Nedvomno bo kino foto klub s svojimi reportažami nadaljeval tudi v prihodnje, to pa

naj bo vzpodbuda tudi ostalim foto klubom v občini.

Ob koncu še nekaj o pripravah na 10. jubilejno gorenjsko razstavo umetniške fotografije. Razstavo bodo s sodelovanjem vseh ljubiteljev umetniške fotografije iz sedmih gorenjskih občin (Kamnik, Domžale, Škofja Loka, Kranj, Trzin, Radovljica in Jesenice) organizirali na Jesenicah ob dnevu republike in v počastitev 20-letnice osvoboditve. Že sedaj smo lahko prepričani, da bo to največja in najbogatejša razstava umetniške fotografije, ki je bila kdajkoli na Jesenicah. Razstava bo pomenila velik delež k zaključnim prireditvam v počastitev 20-letnice osvoboditve v naši občini.

PA BREZ ZAMERE

K sodobni ureditvi naselja spadajo tudi javna stranišča. Tudi na Jesenicah smo imeli svoje čase dvoje javnih stranišč, ki pa sta sedaj zaprti oziroma zabiti z deskami.

In tako ne preostane drugega, da v nujnih primerih poiščete prvo gostilno. Stranišča po gostilnah pa bi v nekaterih primerih tudi zaslužila usodo javnih, saj so zanemarjena, pomanjkljivo urejevana in smrdljiva.

No, pa naj se vrnem nazaj k javnim straniščem, ki so in jih ni. To se pravi, so bila, pa so sedaj zaprta. Sicer je bolje, da so zaprta, kot pa da bi vsem mimoidočim zgovorno pripovedovala (oziroma smrdela) o našem visoko razvitem smislu za čistočo in higieno.

Zalostna je ugotovitev, da na Jesenicah pri tolikih sto in sto milijonih, ki smo jih vložili v nove stavbe in stanovanja, nismo mogli najti še enega ali dva, s katerima bi zgradili še javna stranišča.

Ce pa že nismo mogli najti sredstev za nova, je skoraj nemogoče trditi, da ne moremo v redu vzdrževati teh dveh, ki že stojita.

S. H.

Za utrjevanje zamejskega sodelovanja

Železarski izobraževalni center ima stalne stike s strokovno šolo v Trbižu. Da bi se pogovorili o delu strokovnih šol v Trbižu in pri nas, so obiskali v soboto popoldne učitelji trbiške strokovne šole z direktorjem in pomočnikom direktorja na čelu, učitelje strokovnih šol Železarskega izobraževalnega centra. Po sprejemu v Kranjski gori so se gostje odpeljali na Jesenice.

Naravne lepote gornjesavske doline so italijanske goste navdušile. Z Jesenic so organizirali izlet na Bled, ki so si ga ogledali z gradu. Po ogledu muzeja so imeli v hotelu »Jelovica« posvet z družabnim razgovorom. Najprej so se pogovorili o delovanju šol v tekočem letu, o učnih uspehih in problemih in po ugotovitvi važnosti podobnih srečanj sklenili nadaljnje čim tesnejše sodelovanje. Sledil

je družabni razgovor z napitnico direktorja ŽIC Maksa Dimnika in direktorja strokovne šole v Trbižu.

Posvet je utrdil tovariške odnose med našimi in italijanskimi prosvetnimi delavci, ki so povabili Jeseničane na povratni obisk še pred zaključkom šolskega leta. Tovaariški odnosi med vodstvom in učitelji jeseniške ter trbiške strokovne šole so se izkazali za potrebne in koristne.

O takratnem pouku, šolskih uspehih in ocenah piše Stanko Lampič, (danes šolski upravitelj v Kovorju nad Trzinom), ki je leta 1913 prišel obiskovati prvi razred na Jesenicah; »Pouk je bil med vojno zaradi zasedbe po vojni bolnici večkrat prekinjen. V poletnih mesecih — maj, junij (in med počitnicami) so otroci z učitelji hodili na Blejsko Dobravo nabirat robidovo listje za čaj, ki je potem gnilo na šolskem podstrešju. Otroci, ki so se radi učili, verjetno zaradi bodečega robidovja, niso radi imeli teh nabiralnih akcij. Bile so uvedene tudi druge nabiralne akcije, kot na primer denarne pod geslom pesmi, ki smo jo morali v šoli tudi peti: »Ajmo, ajmo, vinarje zbirajmo, jih za vojsko in cesarja dajmo«. Naučili smo se tačas bore malo v primeri z današnjimi otroki. Pouk je bil vseskozi verbalen, čeprav je šola razpolagala z različnimi učili (teh ni bilo mnogo, op.). Ocenjevanje je bilo četrtletno in hudo približno, deloma po simpatiji obrazov. Naučili se nismo skoraj nič. Ocene v spričevalih so bile papirnate, oziroma Potemkinove vasi. — Otroci

so bili blede, suhi, podhranjeni in podvrženi raznim boleznim. Jeseni leta 1917 je izbruhnila epidemija griže, ki je pobrala precej odraslih in otrok; žrtve so bile tudi med šolarji. Mrličke so morali sproti in takoj po smrti odnašati v mrtvašnico. Vsa hrana je bila na Jesenicah — kot drugod — racionirana (na živilske karte, op.). Kruh je bil iz ovsene moke, v kateri so bile zmlete poleg slame tudi primesi divjega kostanja. Hrana je bila nezabljena.»

In kakšni so bili odnosi med šolarji slovenske in nemške šole na Savi? »Med vojno (in že prej od leta 1903 op.) je obstajala v poslopju poznejše meščanske šole nemška šola, ki jo je vzdrževal Schulverein. Otroci slovenske osnovne šole, predvsem dečki — otroci nemčurjev, ki so obiskovali nemško šolo, so se na poti iz šole večkrat srečavali v bojnem razpoloženju ter se udarili. Kakšen je bil izid boja, ne vem, ker se sam nisem nikoli udeležil takih bitk!« piše Stanko Lampič v istem pismu, medtem ko pa Jakob Gospodarič, upokojen ravnatelj bivše meščanske šole na

Jesenicah, piše o nacionalnem boju s fizičnimi: Predvojna meja med občinama Jesenice in Koroška Bela je bil hudourniški jarek ob Markeževi hiši s to izjemo, da je Markeževa hiša, ki je včasih z eno polovico spadala pod eno občino, z drugo pa pod drugo, pozneje pa je vsa spadala pod Jesenice. Otroci iz hiš od Markeže dalje, proti tovarniški bolnici so zato morali hoditi v šolo na Koroško Belo, čeprav bi imeli bliže na Jesenice. Dnevno so se srečavali z otroki nemških staršev (in nemčurjev, op.) z Javornika in s Koroške Bele, ki so hodili v nemško šolo na Jesenice. Med njimi je dostikrat izbruhnil nacionalni prepir, ki se je končal tudi s pretepi. Upokojena učiteljica Markizetijeva, ki je stanovala v eni izmed hiš v bližini tovarniške bolnice na Borovljah in ki je kot učenka hodila na Koroško Belo, mi je pripovedovala, da je iz vrtov ob cesti vsako leto zmanjkala večina fizičlovk, ker so jih populili pretepači in jih uporabljali za svoje napadalno ali obrambno orožje.

V šolskem letu 1915/16 je prevzela

vodstvo slovenske šole Rozina Coriary; suprirale so Marija Žerjav, Helena Sodja in Silva Sušteršič od leta 1916 odsotne in sicer nadučitelja Mihaela Salbergerja, Leona Pibrovca in Egidija Šifrerja (vsi trije v vojaški službi); leta 1917 sta bili imenovani učiteljski abiturienti Alojzija Kunčič in Marija Schwarz (službovala od 1917 do 1918), med tem ko je Mihael Salberger zopet prevzel posle nadučitelja, ker je bil marca 1917 za nedoločen čas odpuščen iz vojaške službe.

Na jeseniških cestah se je nadaljeval boj med slovenskimi in nemškimi učenci, velika vojna pa na številnih frontah v Evropi: zaledje je živel v »miru«; prvo sovražno italijansko letalo je vznemirilo Jeseničane šele julija 1917; 17. avgusta pa je skupina do 15 letal bombardirala Jesenice, a male in velike bombe niso povzročile velike škode; ubita pa sta bila en učenec in en vojak na dopustu; popoldne istega dne so italijanska letala metala zažigalne bombe, ki so zažgale skoraj vso Koroško Belo; škoda je bila ogromna. Gorelo je na več kra-

JESENIŠKA KOMUNA in njeni problemi

S seje občinske skupščine

Razpravljali so o urbanističnem programu Kranjske gore in Jesenic

Na zadnji seji, ki je bila pretekli teden, so odborniki jese- niške občinske skupščine razpravljali in tudi sprejeli dva za- bodoči razvoj Kranjske gore in Jesenic izredno važna sklepa. Slo je namreč za urbanistični program, ureditveni načrt in za- zidalni načrt Kranjske gore ter za zazidalne načrte naselja Hrušica, komunalnega centra na Plavškem travniku ter ožji center Jesenic.

Treba je priznati, da je bi- lo gradivo za sejo dobro pri- pravljeno, saj so si poleg po- ročil odborniki lahko ogle- dali tudi makete in načrte posameznih obravnavanih področij. Iz urbanističnega predloga za Kranjsko goro je bilo razvidno, da so urba- nisti pri svojem projektu upoštevali predvsem potrebe tega našega zimskogorskega središča s turistične strani.

Z izpolnitvijo vseh zahtev, ki jih postavlja sam projekt, bo Kranjska gora res ure- jena tako, kot je za takšno turistično središče primerno. Jasno je, da bo to zahtevalo velika finančna sredstva in zato ne bo mogoče vsega na- rediti v nekaj letih, temveč bo potrebno daljše obdobje. Vsekakor pa je veliko vredno že dejstvo, da končno vemo, kaj hočemo in sedaj, ko je skupščina odobrila predlagan urbanistični projekt in vse ostalo, kar spada zraven, ne preostane drugega kot da pričnemo v okviru danih možnosti z njegovo postopno realizacijo.

V drugi točki dnevnega re- da je obravnavala skupščina zazidalni načrt Jesenic. Naj- prej je odobrila parcialni za- zidalni načrt na severozahod-

nem delu Hrušice ter da se pozida tudi predvideno otro- ško igrišče z individualnimi stanovanjskimi hišami. Kot drugo je odobrila lokacijo za zidanje prostorov za potrebe trgovskega podjetja »Univer- zal«, Komunalnega podjetja Jesenice in Vodovoda na Plav- škem travniku s tem, da stroške komunalne ureditve nosijo sami uporabniki. Kot tretje je po nadrobnih do- datni obrazložitvi urbanista inž. arh. Grasseljeve odobri- la tudi zazidalni predlog cen- tra Jesenic od novega pod- voza do vzhodnega priključ- ka Ceste Cirila Tavčarja na Cesto maršala Tita. Po tem

predlogu bodo postopoma porušeni vsi objekti med po- slopjem skupščine občine Je- senice in Cesto Franca Pre- šerna, zgrajene pa bodo štiri nove stolpnice. Dejstvo je, da je takšna urbanistična reši- tev tega dela centra Jesenic nujno potrebna, kajti seda- nje stanje je že z ozirom na samo cesto v tem delu ne- mogoče. Z izvedbo tega pred- loga bo ta del našega mesta dobil takšno podobo, ki bo odgovarjala tako novemu na- selju na Plavžu, kakor tudi delu centra okoli železniške postaje.

S sprejetjem vseh treh predlogov za ureditev Jese- nic je skupščina napravila tudi na tem področju močno prelomnico. Sedaj pa je po- trebno, da v okviru finančnih možnosti pričnemo te osvo- jene predloge tudi uresniče- vati.

K.

HOLANDIJA — V železar- ni Ijmuiden gradijo nov plavž s premerom talilnika 10 m, ki bo lahko letno pro- izvajal 1 milijon-ton grodlja. Predvidevajo, da bo pričel obratovati v začetku leta 1968.

ZDA — V letu 1964 so ZDA uvozile 6,4 milijona ton raz- nih železarskih izdelkov, kar je za 0,9 milijona ton več kot v letu 1963. Istočasno pa so povečale svoj izvoz teh izdel- kov od 2,1 milijona ton v letu 1963 na 3,3 milijona ton v le- tu 1964.

Nove turistične avtobusne proge

Bliža se čas dopustov oziroma počitnic. Kakor vsako leto je tudi letos podjetje Ljubljana transport, poslovna enota Jesenice uvedla nekaj sezonskih prog.

25. junija bo začel voziti z Jesenic poseben avtobus v Vodice pri Šibeniku. Z Jesenic bo odpeljal vsak dan ob 19.50 uri in prispel v Vodice ob 8.05 naslednjega dne. Iz Vodic se bo vračal ob 5. uri zjutraj in bo prispel na Jesenice ob 17.15 uri popoldan. Avtobus bo vozil na tej progi do 5. septembra.

V sezoni bo vozil avtobus tudi v Selce pri Crikvenici. Z Jesenic bo odpeljal zjutraj ob 4.15 uri in prispel v Selce ob 10.35 uri. Iz Selce bo vozil ob 16.45 uri in prispel na Je- senice ob 22.47 uri. Tudi ta avtobus bo vozil vsak dan od 25. junija do 10. septembra. Opozorjamo, da so ga lahko poslužijo tudi vsi, ki namera- vajo potovati v Crikvenico.

Za planince bo zanimiva poletna avtobusna zveza z Vrščem. Od 1. junija naprej naj bi vozil avtobus z Ble- da na Vršič. Z Bleda odhaja ob 7.40 in ob 15. uri ter pri- spe na Jesenice ob 8.05 oz. 15.23 uri. Na Vršič pripelje ob 9.25 oz. 16.45 uri. Z Vršiča bo odpeljal ob 9.45 oz. 18.45 uri in prispel na Jesenice ob 10.58 oz. 20. uri. Na Bledu pa bo že ob 11.23 oz. 20.23 uri. Avtobus bo predvidoma začel voziti v juliju, oziroma čim bo cesta na Vršič prevozna.

Sezonska avtobusna proga je tudi Kranjska gora—Bo- hinj. Vsako nedeljo in praz- nik, od 10. junija do 10. sep- tembra bo iz Kranjske gore odpeljal ob 7.10 uri, prispel na Jesenice ob 7.47, na Bled 8.10 in v Bohinj k hotelu »Zlatorog« ob 9.10. Iz Bohi- nja se bo vračal od »Zlato- roga« ob 16.55 uri. Na Bledu bo ob 18. uri, na Jesenicah ob 18.27 uri in v Kranjski gori ob 19.05 uri. Verjetno bodo s to avtobusno zvezo zadovoljni predvsem kopalci.

Naj opozorimo bralce še na novo avtobusno zvezo z Ljubljano. Od 1. junija na-

prej vozi na progi Kranjska gora—Ljubljana in obratno. Še en avtobus, ki odhaja iz Kranjske gore ob 19.55 uri. Z Jesenic bo odpeljal ob 20.30 in prispel v Ljubljano ob 22.17 uri. Iz Ljubljane se vrača ob 22.30 in prispe na Jesenice četrte ure čez pol- noč, v Kranjsko goro pa 10 minut pred 1 uro zjutraj.

Spremenjen pa je nekoliko tudi vozni red ostalih rednih avtobusov na progi Kr. gora oz. Rateče — Ljubljana. Vsi avtobusi odhajajo v Ljublja- no po novem voznem redu pet minut prej kot doslej. Torej ne več ob 7.35, 8.35 itd., temveč ob 7.30, 8.30 itd.

20. junija bo začel voziti tudi avtobus v Vrata iz Mojs- strane, ki bo imel zvezo z vsemi vlakmi na progi Jese- nice — Kranjska gora.

Vozni red avtobusov je spremenjen tudi na progi Je- senice — Planina pod Goli- co. Prilagojen je novemu voznemu redu na železnici in spremenjenemu delovnemu času v železnici. Z Jesenic odhaja avtobus ob 6.15, 8.30, 10.30, 12.30, 14.15, 16.45, 18., 20. in 22.15. S Planine pod Golico na Jesenice pa ob 5.15, 7.00, 9.30, 11.30, 13.05, 15.45, 17.15, 18.30 in 21.15. Naj po- udarimo še enkrat, da žičnica na Španov vrh poleti obratu- je ob delavnikih vsako uro od 9. do 19. ure, ob nedeljah, pa vsako uro od 7. do 19. ure, če je najmanj pet potni- kov. Za vožnjo izven obrato- valnega časa je treba dopla- čati še 3000 dinarjev.

jih Mirce; gozdni požar je v enem tednu povzročil znatno škodo. Zaradi bomb je popokalo mnogo šip, tudi na šoli, čeprav poslopje ni utrpelo druge škode; v šolskih kletah pa so 14 dni prenočevali bližnji Jeseničani, razburjeni po raznih novicah in pri- povedovanjih, učence pa je bilo treba poučiti o nevarnosti izstrelkov, vrhu tega obdelave šolskega vrta in pridelo- vanja zelenjave; nadaljevali so zbiral- ne akcije, vojno posojilo in denar za vojne grobove..., božična darila, de- nar za vojaške vdove in sirote...

Največje prekinitve rednega pouka so bile v šol. letu 1917/18; najprej je vojaštvo zasedlo le nekaj učilnic, nato pa vse poslopje za več mesecev. De- želni šolski svet je za tak primer iz- dal dva odloka; v prvem priporoča zaposlitev šolske mladine, v drugem pa, da šolska vodstva izdajo šolska naznanila z ocenami, čeprav ni bilo pouka...

Spomladi leta 1917 so po vsej Slo- veniji začeli podpisovati Majniško de- klaracijo, ki je zahtevala zedinjenje vseh dežel, v katerih žive Slovenci, Hrvati in Srbi, v samostojno in ne- odvisno narodnostno državo, a pod

žezlom habsburške dinastije; na Je- senicah sta poleg drugih navedenih Slovencev pobirali dopise tudi učite- ljici Cilka Vilmanova in Marija Kes- lerjeva. Pomladi istega leta so Združe- ne države Amerike vstopile v vojno na strani zahodnih zaveznikov; neza- dovoljstvo, lakota, zahteva po miru se je širila po Avstroogrski, Nemčiji in carski Rusiji, kjer je februarški meščanski revoluciji sledila Oktobrska socialistična revolucija in zmagała z idejami Marksa in Lenina. Solunsko fronto so prebili jugoslovanski pro- stovoljci skupno z zavezniki vojs- kami: Bolgarija, zaveznica Avstro- ogrske in Nemčije, je zaprosila za pre- mirje, kar je bil začetek konca prve svetovne vojne. Na vseh frontah pora- zi avstrijske in nemške vojske, a zma- ga zavezniki vojsk; vojaške upore sicer zadušijo avstrijski vladi zveste čete, a upori se širijo.

Poleti 1918 so v Sloveniji in Dalma- ciji ustanovili narodne svete, v Za- grebu pa kot vrhovni organ Narodno veče (svet), ki je pretrgalo vse vezi z Avstrijo in ustanovilo narodnostno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki se hoče združiti s kraljevino Srbi-

jo in Črno goro. Avstroogrska država je po vojaškem porazu razpadla in 29. oktobra je bilo na našem ozemlju konec avstroogrske monarhije, 31. ok- tobra pa je bila sestavljena Narodna Šolski kronist

Šolska kronist je zapisal: »Ko so po- tegnili Narodni sveti na poziv Narod- nega večja v Zagrebu vso oblast nase, ustanovil se je tudi Narodni svet na Jesenicah, v katerem so bile zast- nane vse tedanje politične stranke. Ta na- rodni svet je priredil ob tej priliki veliko manifestacijo in slovesen ob- hod; bilo je okrog 2000 udeležencev in veliko navdušenja. Slavnostni go- vor je imel predsednik Narodnega sveta g. dr. Frančišek Kogoj. Ostali člani Narodnega sveta so bili sledeči gospodje: Lovro Kumer, Egidij Šifrer, Ivan Javorski, Valentin Jerše, Janez Krivic, Janez Bertonec, Maks Žen, Anton Zugwitz, Filip Rotar, Dominik Gabriel in Ivan Pintar«.

»Ko je prišlo zadnje dneve meseca oktobra do razsula avstroogrske armade ob italijanski fronti (vojaki so odvrgli orožje, niso se hoteli več bojevati, krenili so s soške fronte do- mov, op.), drvelo je preko Jesenic

okoli 170 tisoč vojakov domov. Bilo je treba veliko truda in energije, da so se preprečili spopadi, ropanja in dru- ge nepravilnosti. V prvi vrsti se je skr- belo, da so dobili lačni vojaki na Je- senicah hrane, ker le tedaj je bila drveča nedisciplinirana masa mirnej- ša in se jo je moglo obvladati«.

»Dne 1. decembra 1918 se je pro- glasilo naše zedinjenje s Srbi. Ta praznik smo praznovali štirinajst dni pozneje; 14. decembra je priredilo tu- kajšnje štac. poveljstvo serenado, ka- tere se je udeležila šolska mladina in vsa društva in korporacije. V gledali- ški dvorani je bila igra »Damjanka«, ki jo je v ta namen spisal Jakob Špi- car. Naslednji dan se je zbrala šolska mladina in vsa društva in korpora- cije ob deseti dopoldne v župni cersvi na Jesenicah k slovesni sv. ma- ši, pri kateri se je prvokrat zapela pe- sem »Lepa naša domovina«. Slavnost so povzdignile narodne noše ženstva in šolska mladina in narodne zasta- vice, ki so jih imeli otroci skoraj vsi. Bil je to res lep narodni praznik, nepozaben za vsako slovansko srce!« konča kronist.

Jože Tomažič

Medobratno športno tekmovanje

KEGLJANJE

V nadaljevanju letnih medobratnih železarskih iger je bilo na sporedu od 14. aprila do 13. maja kegljanje na asfaltu. Na kegljišču pod Mežakljo se je zbralo 72 ekip iz 24 sindikalnih odborov. Ker so obrati poslali tudi po več ekip, se je tekmovanje zavleklo za več dni.

V skupni uvrstitvi je prvo mesto zasedla mehanična delavnica I. pred livarno in mehanično delavnico II. Pri posameznikih pa je bil najboljši Vlado Sodja iz mehanične delavnice pred Stanetom Železnikom (Javornik II) in Trebuškom iz elektro delavnice.

Vrstni red obratov: 1. mehanična delavnica I 1009 kegljev, 2. livarna I. 948, 3. elektro delavnica I. 936, 4. OTK IV 936, 5. elektropeč 931 kegljev.

Najboljši posamezniki: 1. Sodja (mekanična delavnica) 131 kegljev, 2. Železnikar (Javornik II) 122, 3. Trebušak (elektrodelavnica) 122, 4. Bernot (upravne službe) 118, 5. Berčič (cevarna) 117 kegljev.

Vrstni red ekip: 1. mehanična delavnica I. 1009 kegljev, 2. livarna 948, 3. mehanična delavnica II. 937 kegljev, 4. elektro delavnica I 936, 5. OTK IV. 936 kegljev.

STRELJANJE

Na strelišču »Tomaža Verdника« pod Mežakljo je bilo v dneh od 5. do 15. maja medobratno tekmovanje v streljanju. Nastopilo je 148 ekip. Tekmovalci so bili razdeljeni v registrirane in neregistrirane. Najbolj številno so se odzvali delavci iz hladne valjarne — žičarne s 30 ekipami. Za njimi je mehanična delavnica z 21 ekipami in kot tretji Javornik III s 14 ekipami. V streljanju so kot ekipa osvojili prvo mesto pri moških kot ženskah tekmovalci iz upravnih služb.

Med neregistriranimi je bil najboljši Rudi Šopek (Javornik III) pred Igorjem Luznarjem (elektrodelavnica) in Antonom Prežljem (elektrodelavnica). Pri ženskah je bila najboljša Sonja Pivk (upravne službe) pred Pavlo Zvab (Javornik III) in Majdo Rozman (upravne službe). Pri re-

gistriranih tekmovalcih je bil prvi Leon Šmid (valjarna 2400) pred Mirkom Dimcem (projektivni biro) in Janezom Dobravcem (žebljarna).

Rezultati: moške ekipe — 1. Upravne službe (Jože Jelovčan 95, Janko Verdnik 103, Vojko Kučina 98, Franc Janša 105, Marjan Ažman 80) 481 krogov; 2. Javornik III (prva ekipa) 450, 3. Javornik III (2. ekipa) 449, 4. mehanična delavnica 436 krogov.

Ženske ekipe: 1. upravne službe (Majda Rozman 79, Vida Okrožnik 40, Marija Pogacar 15, Ladica Omejc 74, Sonja Pivk 88) 296 krogov; 2. Projektivni biro 183, 3. Javornik III, 176, 4. hladna valjarina in žičarna 142 krogov.

Moški posamezno: 1. Rudi Šipek (Javornik III) 115 krogov, 2. Igor Luznar (elektrodelavnica) 113, 3. Anton Preželj (elektrodelavnica) 111, 4. Franc Radoman (hlad. valjarina-žičarna) 110, 5. Avgust Šimič (Javornik III) 109 krogov.

Ženske posamezno: 1. Sonja Pivk (upravne službe) 88 krogov, 2. Pavla Zvab (Javornik III) 83, 3. Majda Rozman (upravne službe) 79, 4. Milka Kavčič (HVŽ) 75, 5. Ladica Omejc (upravne službe) 74 krogov.

Registrirani tekmovalci: 1. Leon Šmid (valjarna 2400) 129 krogov, 2. Mirko Dimc (projektivni biro) 128, 3. Janez Dobravec (žebljarna) 127, 4. Karel Fekonja (Javornik I) 126, 5. Mirko Lah (žebljarna) 124 krogov.

Vrstni red obratov po osvojenih točkah: 1. hlad. valjarina in žičarna — 1112 točk, 2. mehanična del. 904, 3. Javornik III. 897, 4. upravne službe 465, 5. projektivni biro 432 točk.

Najboljši v Sloveniji

V derbi srečanju petega kola slovenske odbojarske lige so igralci Jesenic premagali Kanal s 3:1 (6:15, 15:12, 15:10, 19:17). Pred 600 gledalci je tekmo zelo dobro vodil Brajnik iz Ljubljane.

Igralci Kanala so prvič po dveh letih izgubili srečanje na domačem igrišču. V prvem nizu so domačini prepričljivo zmagali in vse je kazalo, da bodo Jeseničani odšli domov poraženi. V nadaljevanju pa so gostje uredili svoje vrste, zaigrali zelo lepo in še zlasti koristno. Najbolj razburljiv je bil zadnji set, saj ga ni bilo ne konca ne kraja. Sodnik Brajnik je moral zelo odločno posredovati, da je ob-

FILM IN JESENIČANI Zakaj Tako?

Sem eden izmed ljubiteljev »sedme umetnosti«. Rad zahajam v kino, posebno še, če je na sporedu dober film.

Pred nedavnim sem naletel v naših kinematografih na neljub dogodek — ob katerem bi se morali zamisliti in ga obsoditi vsi, ki cenimo dober film.

Pred kratkim sta bila namreč na sporedu filma slovitih režiserjev Alaina Resnaisa »Lani v Marienbadu« in Fellinijev »Osem in pol«. O teh filmih je bilo zares že toliko povedanega, da sem ju težko in z zanimanjem pričakoval. Žal pa sem bil razočaran. In to ne morda zato, ker mi filma ne bi ugajala, temveč zato, ker sta bila umaknjena s sporeda in si ju nisem mogel ogledati.

Bil sem nemalo začuden, ko sem pri blagajni, hoteč si ogledati omenjena filma, zvedel, da predvajajo drug film. Na vprašanje, zakaj, sem dobil naslednja odgovora:

Na Plavžu za film »Lani v Marienbadu«: »Film je bil tako slab, da so razočarani gledalci razbili nekaj stolov, zato smo ga umaknili s sporeda.«

V kinu »Radio« za film »Osem in pol«: »Ker je bil film tako zanič, da so gledalci zapuščali dvorano že med predstavo, smo ga poslali nazaj.«

Mislim, da ta dva odgovora ne potrebuje komentarja. Mimogrede naj omenim, da sta bila oba filma deležna visokih priznanj. Fellinijev film je dobil prvo nagrado na festivalu v Moskvi kot najboljši film, drugi pa je bil deležen številnih priznanj filmskih kritikov po vsem svetu. Oba filma sta še vedno aktualna in se o njiju razpravlja v filmskih krogih.

Vprašujem se, ali je reakcija peščice gledalcev, ki iščejo v filmu opolzkih užitkov, res že merilo za to, ali je film dober ali ne.

Res je, da si človek po osemurnem napornem delu želi razvedrila. Tega je na Jesenicah težko najti, pa si ga iščemo v kinu. To je razumljivo. Toda pomisliti bi bilo treba, da vsak film ni namenjen temu. Da ima dober film drug namen; da v dobrem filmu lahko doživimo nekaj bolj trajnega, nekaj, kar te notranje prepriča, kar ti

še dolgo ostane v spominu; o njem lahko razmišljaš; pretrse te; v njem podoživljaš svojo in marsikatero usodo; v njem izveš marsikatero življenjsko resnico...

Skratka nudi ti nekaj več kot samo dve uri zabave. In le takšen film lahko pozitivno vpliva na človeka, na njegov odnos do družbe in do sočloveka, na njegov pogled na svet, na razumevanje sveta in življenjskih problemov, ki se z njimi srečuje iz dneva v dan.

Zato pa ni potrebno razbijati stolov, če gledalec ne najde v njem tistega, kar je pričakoval, kajti vsak film ni za vsakega. In če ni narejen po njegovem kopitu, to še zdaleč ne pomeni, da je film slab.

Najbolj realno oceno o kvaliteti filma nam da lahko samo filmski kritik, kajti to je njegov poklic, ne pa peščica filmsko neizobraženih gledalcev.

Zato naj se tisti, ki so za to odgovorni, ozirajo bolj na filmsko kritiko pri izbiri filmov, da bomo šli lahko v korak s časom. Zato naj bi s sporeda umaknili — če je to potrebno — zares slab film, ne pa dober film, ki jih je že tako malo. Za vsakega nekaj — to naj bo vodilo, pa bomo vsi zadovoljni. Gledalec pa, ki ne zna krotiti svojih občutkov, naj se prepriča, kakšen film si bo ogledal, saj ima vso možnost za to. Kajti, če bo šlo tako naprej, bomo na Jesenicah gledali samo še kriminalke in kavbojke. Kam nas bo to pripeljalo?

In marsikaj bi se dalo še povedati ob tem. O obnašanju gledalcev v kino dvorani, o njihovih neumestnih opazkah med predstavo itd. Ali ni že čas, da napravimo temu enkrat konec.

In nazadnje se vprašujem. Če se bo takšna praksa »umikanja filmov s sporeda« ustalila, ali bomo Jeseničani izgubili tudi to kulturno dobro?

Uprava kina naj poskrbi, da bomo dobili na to odgovor. Energično naj takšne prenapeteže odstrani iz dvorane in poveča disciplino, saj bo to v njihovo in našo korist.

M. D.

Dopisujte v Železarja!

Kaj bomo gledali v kinu

Kino »RADIO«

5. in 6. junija španski barv. film KRALJICA CHANTECLER, ob 17. in 19. uri.

7. junija ameriški film MASCHEVALE ZORRO, ob 17. in 19. uri.

8. in 9. junija češki barvni CS film LJUBEZEN IN KITARE, ob 17. in 19. uri.

10. in 11. junija jugoslovanski film PROMETEJ Z OTOKA VIŠEVICA, ob 17. in 19. uri.

12. junija italijanski barvni CS film SULEJMAN VELIČASTNI, ob 17. in 19. uri.

Kino »PLAYŽ«

5. in 6. junija češki barvni CS film LJUBEZEN IN KITARE, ob 18. in 20. uri.

7. in 8. junija španski barv. film KRALJICA CHANTECLER, ob 18. in 20. uri.

10. in 11. junija jugoslovanski film IZLET MOŠKIH, ob 18. in 20. uri.

12. junija italijanski film PET OSTRIŽENIH ŽENA, ob 18. in 20. uri.

Kino ŽIROVNICA

6. junija angleški CS film LOLITA

9. junija špan. barvni film KRALJICA CHANTECLER

13. junija češki barvni CS film LJUBEZEN IN KITARE

Kino DOVJE

5. junija angleški CS film LOLITA

6. junija francoski film POLNOČNI SESTANEK

10. junija španski barvni film KRALJICA CHANTECLER

12. junija češki barvni CS film LJUBEZEN IN KITARE

Kino KOROŠKA BELA

5. junija jugoslovanski film IZLET MOŠKIH

6. junija angleški barvni CS film BECKET

7. junija češki barvni CS film LJUBEZEN IN KITARE

12. junija jugoslovanski film PROMETEJ Z OTOKA VIŠEVICA

Kino KRANJSKA GORA

5. junija angleški barvni CS film BECKET

6. junija jugoslovanski film IZLET MOŠKIH

10. junija češki barvni CS film LJUBEZEN IN KITARE

11. in 12. junija francoski barv. film KRALJICA CHANTECLER

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 4. junija od 12. ure do 11. junija do 12. ure. ZAHODNI DEL JESENIC: dr. Milan Čeh, Jesenice, Cesta maršala Tita 88, telefon 82-244, interni 728.

VZHODNI DEL JESENIC: dr. Franc Trampuš, Jesenice, Cesta revolucije 9, telefon 82-244, interni 874.

Letos že 64 milijonov stojnine

Stojnina pri nakladanju in razkladanju blaga zopet stalno narašča. Res je, da smo že večkrat pisali, da je problem stojnin in stroškov za poškodbe železniških vagonov v našem podjetju zelo pereče vprašanje, ki ga nikakor ne moremo uspešno rešiti. Prav zato bo treba ponovno temeljito raziskati vzroke, ki povzročajo, da stojnine zopet naraščajo.

Da je temu res tako, si oglejmo plačano stojnino od 1. januarja do 31. aprila letos

Plačana stojnina					
pri nakladanju:			pri razkladanju:		
1964	1965		1964	1965	
odposlano voz	zapadlo v stojnino din		odposlano voz	zapadlo v stojnino din	
6.189	18	228.590	5.428	67	754.738

Stroški za poškodovane vagone:					
1964	1965		1964	1965	
stroški popravil	stojnina		stroški popravil	stojnina	
8.211.096 din	4.572.540 din		6.646.312 din	3.761.240 din	

Iz gornjih podatkov je razvidno, da smo od 1. januarja do 31. aprila letos plačali 54.316.000 dinarjev stojnine pri nakladanju in razkladanju blaga, stojnine za poškodovane vagone 3.761.240 dinarjev in stroškov popravil 6.646.312 dinarjev, skupno torej preko 64 milijonov dinarjev, medtem ko smo v istem času lani plačali le 31.528.650 dinarjev stojnine pri nakladanju in razkladanju blaga, stojnine za poškodovane vagone 4.572.540 dinarjev in stroškov za popravilo voz 8.211.096 dinarjev, skupno torej za približno 20 milijonov manj, čeprav so že veljale povečane tarife (od 1. 8. 1963 naprej).

Zanimivo pri tem je, da se je stojnina letos povečala pri nakladanju za 526.143 din, čeprav smo odpremili letos 761 vagonov blaga manj kot v istem času lani, pri razkladanju pa za 22 milijonov več, čeprav je prispelo v železarno letos 3.911 vagonov manj blaga kot v letu 1964. Vemo pa tudi, da se je stojnina v letu 1962/63 in delno v letu 1964 močno znižala prav zaradi tega, ker so se izvajali sklepi, sprejeti na skupnem sestanku z odpremniki, prometnim in transportnim oddelkom ter špedicijo dne 28. marca 1962. Na tem sestanku je bilo po ugotovitvi, da je treba sklepe za znižanje stojnin izvajati in

skrbeti, da se težave, ki smo jih že odstranili, ne ponovijo. Izgleda, da pozabljamo na sprejete sklepe, prav zato pa stojnina zopet narašča.

Kot dokaz, da z malo dobre volje lahko znižamo nastalo stojnino, nam služijo naslednji primeri:

V januarju letos smo odpremili po železnici 1361 vagonov raznega blaga in plačali 619.725 din stojnine, v februarju pa 1315 vagonov, torej le 46 vagonov manj kot v januarju, pa sploh ni bilo stojnine pri nakladanju. Enak problem pa je tudi pri razkladanju blaga. V februarju je prispelo 3552 vagonov raznega blaga in smo plačali 9.314.000 stojnine. V marcu je prispelo 4.003 vagone blaga, stojnine pa smo plačali 8.050.700 din. V aprilu smo sprejeli kar 4.954 vagonov blaga, plačali pa smo le 6.108.287 dinarjev stojnine. Iz tega sledi, da lahko z dobro voljo in boljšo organizacijo znižamo stojnino tako pri nakladanju kot razkladanju blaga. Treba pa bo znižati tudi stroške za poškodbe železniških vagonov pri razkladanju z žerjavi, posebno pri rudi in starem železu.

Znižanje stojnin zagotavlja ekonomskim enotam tudi večje osebne dohodke. Zato bi bilo prav, da o tem razpravljajo tudi na zborih ekonomskih enot in na sindikalnih sestankih.

Smatram tudi za pravilno, da so člani kolektiva obveščeni, da smo samo v prvih štirih mesecih letos plačali za stojnino, vozino in ostale stroške pri odpremi in dovozu blaga preko 840 milijonov dinarjev. Vemo, da železnica vse bolj zastruje pogoje pri prevozi, nakladanju in razkladanju blaga in da je predvideno ponovno povečanje železniških tarif in ostalih pristojbin. Zato se moramo vsi boriti proti vsem nepotrebnim stroškom, ki nam zmanjšujejo tudi osebne dohodke.

P. G.

Delo komisije za jeklarne pri UJŽ

V dneh 25. in 26. maja je bilo v Beogradu v prostorih UJŽ posvetovanje komisije za jeklarne, na katerem sta sodelovala tudi člana te komisije inž. Avgust Karba in Roman Stana.

Na sestanku so razpravljali o novem predlogu tehničnih pogojev za prevzemanje belega proti ognju odpornega materiala, torej o ponovni in kanalski opeki, ne glede na že obstoječe JUS predpise, ki v nekaterih točkah ne odgovarjajo več sodobnejši tehnologiji izdelave jekla.

Na tem sestanku predlogov komisije za jeklarne niso osvojili, ker so zastopniki RIŠ iz Arandelovca in »Fabrike za ognootporni material« iz Gostivarja vztrajali na nekaterih spremembah, ki za komisijo UJŽ niso bile sprejemljive.

Zastopniki RIŠ in tovarne iz Gostivarja tudi niso hoteli pristati na to, da bi za vsako vagonsko pošiljko obvezno, brez zahteve kupca, dostavljali ateste, ampak so vztrajali na tem, da mora kupec zahtevati atest in celotno analiziranje in kontroliranje vzorčene opeke plačati, kar pa bi zneslo precej lepo vsoto.

Da bi vseeno poskušali uskladiti prevzemne pogoje komisije in predloge RIŠ ter Gostivarja, je bila ponovno določena delovna skupina, ki bo ponovno razpravljala s proizvajalci proti ognju odpornega materiala.

O delu in uspehih jeklarn v jugoslovanskih železarnah je izčrпно poročal zastopnik Metalurškega instituta v Ljubljani inž. Alojz Prešern.

Inž. Milevski iz Železarne Skopje je podal referat o uporabi proti ognju odporne opeke za LD in LDAC konvertorje, katerih uporaba pa je v glavnem že poznana.

Zanimivejše je bilo njegovo izvajanje o možnosti proizvodnje katran - dolomitnih opek, uporabne za obzidavo konvertorjev. Železarna Skopje je financirala poizkusno

izdelavo katran - dolomitne opeke iz dolomita, ki se nahaja v bližini Gostivarja v Makedoniji. Dolomit so žgali v enem izmed zahodnonemških podjetij, ki imajo šahtne peči, po izjavi inž. Milevskega pod izredno neugodnimi razmerami, predelavo v opeko in preizkušnjo opeke pa so opravili v železarni Vöest v Avstriji. Izdelano katran-dolomitno opeko so vgradili na najbolj obremenjena mesta v 50-tonskem LD konvertorju. Povprečna vzdržnost je znašala okrog 380 sarž.

Na osnovi teh ugotovitev namerava tako katran-dolomitno opeko in dolo bloke izdelovati »Fabrika za ognootporni material« v Gostivarju, ki ima baje za postavitev tovrstne tovarne že zagotovljena finančna sredstva. Škoda je le, da so poizkuse izvedli le z eno kvaliteto dolomita, saj vemo, da so bogata nahajališča kvalitetnega dolomita tudi v Sloveniji in celo v naši bližini v Trebežu na Javorniku.

Metallurški institut je že opravil določene preizkuse in ugotovil, da so dolomiti na Javorniku in v bližini Litije kvalitetno najboljši v Jugoslaviji in ne vemo, zakaj teh podatkov niso upoštevali. Mogoče bi bilo potrebno ugotoviti še količino dolomita na teh področjih.

S proizvodnjo dolo blokov bodo po računih pričeli v Gostivarju koncem leta 1966.

Inž. Dobovišek iz Železarne Ravne je v svojem referatu razpravljal o uporabi dolo blokov in sinterdolomita

ta na 25-tonski obločni peči Železarne Ravne. Navedel pa je tudi nekaj podatkov iz drugih železarn. Omenil je, da se je, odkar uporabljajo dolo bloke in sinterdolomit za izdelavo dna, precej izboljšala kvaliteta jekla in vzdržnost sten. Iz njegovega referata je bila razvidna tudi izredna ekonomičnost in boljše vzdržnost električne peči ob uporabi dolo blokov in sinterdolomita, posebno še pri pečeh s kapaciteto nad 10 ton, medtem ko za manjše priporoča uporabo klasičnih magnezitnih izdelkov.

Inž. Avgust Karba je izčrпно poročal o žveplu v mazutu, ki ga uporabljajo za kurjenje SM peči.

O uporabi eksotermnih mas domače in tuje proizvodnje je poročal inž. Pavle Eržen iz Železarne Zenica. Iz njegovega referata je bilo razvidno, da se je v Železarni Zenica izredno dobro obnesla uvožena masa italijanske firme Chimetal, ki ima pred drugimi velike prednosti. Tudi montaža mase v glavo ingota je enostavna, tako da se skrajša čas, potreben za pripravo livne jame.

Zaradi kvalitetne eksotermne mase so ugotovili povečanje izplena pri valjanju ingotov na blume za 6 %. Ker pa je pri tračnicah z ozirom na strogo predpisano dolžino običajno izplen nižji, se izplen, brez upoštevanja izplena tračnic, poveča za 8,2 % oziroma na 90 %.

Podatki, ki jih je navedel inž. Eržen o uporabnosti eksotermnih mas, kažejo na izredno koristnost in praktičnost in bi po mišljenju celotne komisije morali angažirati tudi Metalurški institut v Ljubljani, ne glede na to, da se z izdelavo tovrstnih materialov danes ukvarja vrsta manjših podjetij, vendar več ali manj neuspešno.

Referat inž. Eržena, kakor tudi ostalih tovarišev, bodo dostavljeni vsem železarnam in upamo, da bodo koristno služili svojemu namenu.

V zaključni razpravi so navzoči razpravljali o programu prihodnjega sestanka, na katerem bo med drugim poročal o delu največje električne peči v Jugoslaviji in o izdelavi novega dna SM peči po novi metodi mrzlega stanja inž. Avgust Karba.

aR

NOGOMET

N Kjesenice: NK Prešern : 0

V predzadnjem kolu gorenske nogometne lige so se minulo nedeljo srečali nogometaši Jesenice in »Prešerna« iz Lesc. Zmagali so Jesenice z visokim rezultatom 8:0. Razen nekaj lepih golov na tekmi nismo videli nič posebnega. V nedeljo, 6. junija, bo na sporedu zadnje kolo, jeseniški nogometaši pa imajo v gosteh enajsterico iz Preddvora. Jeseničani računajo na zmago in obe točki, ki sta jim potrebni za osvojitve prvega mesta. Zaenkrat so še vedno na prvem mestu skupaj z moštvom Kranja, ki ima enako število točk, le Jeseničani imajo boljšo razliko v golih.

- or

ZAHVALA

Ob nenadni smrti moje predrage mame

ANE CERKOVNIK
roj. Štefelin

se najlepše zahvaljujem vsem, ki so mi kakorkoli pomagali in jo spemili na njeni zadnji poti.

Zahvala velja tudi kolektivu obrata jeklovlek.

Janez Cekovnik
z družino

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice. Tel. int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

Nov gradbeni material

SOVJETSKA ZVEZA — Strokovnjaki v moskovskem kemično tehnološkem Mendelejevem institutu so iznašli nov gradbeni material, za katerega služita kot surovini plavžarska žilindra in pesek. Po svoji sestavi je material podoben steklu, vendar je odpornejši proti višji temperaturi in udarcem. Imenujejo ga »Sital« ter pričakujejo, da ga bodo lahko uspešno uporabili za izdelavo raznih cevi.